

**Aanvullende notities voor een studie in
 De Stem van de Stilte.**

I N H O U D.

Onderwerp	Blz.	Onderwerp	Blz.
1. Betekenis "van de Stem "	1	15. Kshanti	13
2. De betekenis van: "de Stilte"	3	16. Virāga	16
3. De zes Darśana's of Filosofische scholen.	3	17. Vīrya	18
4. Paramārtha.	5	18. Adhithāna	20
5. Nāgārjuna	5	19. Dhyāna	21
6. Jnanesvari	5	20. Upekshā	22
7. Yogā chāra school	6	21. Prajñā	23
8. De oude taal Senzar	6	22. Prabodha or Sambuddhi	29
9. Het denken, de vernietiger van de werkelijkheid.	7	23 De drie soorten Pāramitā's. De drie Training vormen.	28
		24. De vier paden	32
10. De term Pāramitā	8	25. Elke sleutel zevenmaal omdraaien	33
11. De zes, de zeven en de tien Pāramitā's	9	26. De vereniging van de absolute en relatieve waarheid.	33
12. Dāna	10	27. Sunyāta, de Absolute leegte van de ruimte, gelijk aan het denken.	35
14. Shīla	13	28. Dualiteit en non-dualiteit a. De oorsprong van dualiteit ligt in ons denken. b. Het Tweevoudige aspect van Manas.	38
		c. Zodra het zich als denken begint te manifesteren.	

1. Titel "Stem van de stilte". Stem "

Dit betekent dat de 'grenzeloze cirkel' (de nul) alleen dan een getal wordt, als een van de negen cijfers eraan voorafgaat en zo de waarde en het vermogen ervan aangeeft, waarbij het woord of de logos **in vereniging met STEM en geest (de uiting en de bron van het Bewustzijn is)** de negen cijfers vertegenwoordigt en dus, met de nul, de decade vormt die het gehele Heelal in zich bevat. De triade vormt binnen de cirkel de Tetraktis of heilige vier: het vierkant binnen de cirkel is het machtigste van alle magische figuren.

De Geheime Leer 1: 130

*****

In vereniging met de geest en de stem' heeft betrekking op de abstracte gedachte en de concrete stem, of de manifestatie daarvan, het gevolg van de Oorzaak. Adam Kadmon of tetragrammaton is de logos in de Kabbala. Daarom komt in laatstgenoemde deze triade overeen met de hoogste driehoek van kether, chochmah en binah. Dit laatste is een vrouwelijk vermogen en tegelijk de mannelijke Jehova, omdat het deel heeft aan de natuur van chochmah, of de mannelijke wijsheid.

De Geheime Leer 1: 130. Voetnoot 1.

*****

De gandharva van de Veda is de godheid die de geheimen van de hemel en de goddelijke waarheden kent en aan de stervelingen onthult. *Kosmisch* gezien zijn de gandharva's de verzamelde machten van het zonnevuur en vormen zij de krachten daarvan. *Psychisch* gezien is het de intelligentie die in de *sushumna*, de zonnestraal, de hoogste van de zeven stralen zetelt. *Mystiek* gezien is het de occulte kracht in de soma (de maan of maanplant) en de drank die ervan wordt gemaakt. **Fysiek gezien zijn het de waarneembare, en spiritueel gezien de noumenale oorzaken van geluid en de 'stem van de natuur'**. Daarom worden ze de 6333 'hemelse zangers' genoemd en de musici van Indra's loka, die (zelfs door hun aantal) de verschillende en talrijke geluiden in de Natuur personifiëren, zowel boven als beneden. In de latere allegorieën zouden ze mystieke macht over vrouwen hebben en *dol op ze zijn*. De esoterische betekenis is duidelijk. Ze zijn een van de vormen, zo niet de oervormen, van de engelen van Henoeh, de zonen van God, die zagen dat de dochters van de mensen mooi waren (*Gen. vi*), die met hen trouwden en de dochters van de aarde *de geheimen van de hemel* leerden.

De Geheime Leer 1: 576. Voetnoot.

*****

Het '**leger van de stem**' is de oervorm van de 'menigte van de logos' of het WOORD' van de Sepher Jezirah, dat in de Geheime Leer 'het ene getal, voortgekomen uit geen-getal' wordt genoemd – het Ene eeuwige Beginsel. De esoterische theogonie begint met het Ene, dat gemanifesteerd en dus niet eeuwig is in zijn aanwezigheid en in zijn bestaan, hoewel wèl eeuwig in zijn essentie; het getal van de getallen en de getelden – **de laatste komen voort uit de stem, de vrouwelijke Vach, Satarupa 'met de honderd vormen', of de Natuur**. Uit dit getal 10, of scheppende natuur, de moeder – de occulte 'nul' die, in verbinding met de eenheid '1' (één) of de levensgeest, altijd voortbrengt en vermenigvuldigt – kwam het gehele Heelal voort.

De Geheime Leer 1: 125.

*****

Vr. – Kunt u ons iets vertellen over de stem Bath-Qôl. Ik weet wat de exoterische betekenis ervan is, maar kunt u ons er iets meer over vertellen?

GdeP – Bath-Qôl betekent de 'dochter van de stem'. Dit is een onderwerp dat meer thuishoort in de Hebreeuwse kabbala, en ik betwijfel of ik in de paar woorden die ik er nu aan kan besteden, duidelijk kan maken wat ik bedoel. **Ze was een 'stem' die volgens de overlevering 'sprak van boven' tegen bepaalde toehoorders of zieners.**

Deze mystieke stem, of deze nu door het fysieke oor of innerlijk werd gehoord, zou uit het goddelijke voortkomen, en aan haar werd de merkwaardige naam Bath-Qôl gegeven. De

Hebreeën hadden evenals andere oude volkeren hun eigen vormen van de mysteriën, hun eigen manier om naar de processen van de natuur te kijken, en hun eigen religieuze gevoelens; en ieder volk bracht met zijn eigen woorden en op zijn eigen manier deze verschillende onderwerpen tot uitdrukking. U kunt de Bath-Qôl misschien zien als een spirituele invloed die in moeilijke tijden de groten van de mensheid leidt, want alle rassen hebben hun grote leiders.

De Dialogen van G de Purucker 1: 571.

.....

2. Stilte.

Evenals duisternis en ruimte wordt "stilte" in de esoterische leringen gebruikt om het onuitsprekelijke, het onbenoembare, het Parabrahma van Brahmanen, het TAT van de Vedische lering of Ain Soph van de Kabbala aan te duiden. Voor onze geest lijken dit negatieve eigenschappen, maar als we gewoonlijk stilte benoemen door afwezigheid van geluid kan men geluid benoemen als de afwezigheid van de stilte.

Vertaald uit: Encyclopedic Theosophical Glossary.

*****

Voor hen bestond het hele metafysische en stoffelijke Heelal in, en kon het worden uitgedrukt en beschreven door, de cijfers van het getal 10, het pythagorische *tiental*. Dit **tiental, dat het Heelal en zijn evolutie uit de stilte en de onbekende diepten van de geestelijke ziel of *anima mundi* voorstelde**, bood de onderzoeker twee kanten of aspecten. Het kon in het begin worden gebruikt voor en toegepast op de macrokosmos en werd dit ook, **waarna het afdaalde tot de microkosmos, of de mens.**

De Geheime Leer 2: 652.

Samengevat kan de titel van het boekje "Stem van de stilte" worden geïnterpreteerd als: "de Stem" de uitstraling of voertuig, "van de Stilte", Het eeuwigdurende, de Abstractie waarmee Parabrahma, Ain Soph mee worden aangeduid.

.....

3. De zes Darśana of Filosofische scholen.

Kunt u mij een aanwijzing geven over de ouderdom of de tijd van ontstaan van de zes darśana's of filosofische scholen van de hindoes? Wanneer leefden Kapila en Patañjali werkelijk? Er is zoveel verschil van mening over deze twee figuren en wanneer zij leefden.

U vraagt ten eerste naar de oorsprong en ten tweede naar de ouderdom van de zes grote darśana's of filosofische gezichtspunten, ofwel filosofische scholen in India; en daarnaast vraagt u naar de tijd waarin de verschillende stichters, zoals Kalāda, Kapila, Gotama (natuurlijk niet de Boeddha), Patañjali, enz., leefden.

Eerst iets over de tijd van de stichters: het is een feit dat alle tijden of liever dateringen die de Europese oriëntalist hebben gegeven, weinig meer zijn dan speculaties; ze zijn nooit bewezen, zelfs al worden ze misschien algemeen aanvaard.

Daarom weigeren theosofen die te accepteren. Ze zijn bijna onveranderlijk te laat in de tijd, te dicht bij onze tijd. Dat zou ik zeggen. Aan de andere kant zou ik met veel meer eerbied een datering accepteren die men kan vaststellen op basis van wat er door een eminente hindoe uit de oudheid zelf daarover is gezegd. Ik weet natuurlijk dat dit een enorm werk is, het schiften van het materiaal, en ik vermeld dit alleen om te laten zien dat ik de voorkeur zou geven aan de hindoe-overlevering die zegt wanneer die en die leefde, boven het getheoretiseer van moderne westerlingen die allemaal zijn gebiologeerd door de wetenschappelijke opvattingen over de recente ontwikkeling van de denkende mens, enz., enz.

Vroeger nam men aan dat de wereld slechts ruim zesduizend jaar geleden werd geschapen en dat was toen een christelijke opvatting; daarom moest ieder jaartal zo dicht mogelijk naar onze tijd worden verschoven.

Dit wat betreft de tijd van de stichters van deze scholen. Ieder van deze stichters was niet een echte stichter in de zin van iemand die een nieuwe school begint, maar iemand die slechts voortzette, misschien vernieuwde, misschien wijzigde, wat de hemel weet hoeveel eeuwen vóór hij leefde al bekend was: ongeveer op de manier waarop H.P.B. de archaische theosofie naar onze tijd bracht en in haar moderne vorm weergaf, hoewel ze zo oud is als de tijd.

Dit brengt me op de oorsprong van deze zes darśana's. Westerse oriëntalisten, die, zoals ik al aangaf, proberen binnen de grenzen van hun nieuwe feiten te blijven, zeggen dat elk van deze scholen waarschijnlijk door de genoemde filosoof werd begonnen. Maar ik heb er zojuist op gewezen waarom dit niet zo hoeft te zijn.

Ik ben van mening, ben er eigenlijk van overtuigd, dat elk van deze zes darśana's enorm oud is. Het feit dat het zulke natuurlijke producten van het menselijke intellect zijn, toont aan dat ze eeuwen en eeuwen geleden bij andere filosofische geesten moeten zijn opgekomen. Ik denk dat ze wat hun ouderdom betreft zelfs teruggaan tot Atlantische tijden, niet in hun huidige weergave of vorm, maar ik bedoel de filosofische grondgedachten die deze scholen respectievelijk vertegenwoordigen.

De verschillende zogenaamde stichters zijn van betrekkelijk recente tijd – waarmee ik bedoel lang na Atlantis, maar niet uit onze tijd – hindoeïfilosofen, die zelf door een van deze scholen werden aangetrokken en elk had zoveel succes met het interpreteren en propageren van zijn eigen bepaalde keuze of filosofische voorkeur, dat hij na verloop van tijd de stichter van deze of die school werd.

Neem bijvoorbeeld de yogaschool van Patañjali. Ik denk dat die eeuwen vóór de tijd van Patañjali bloeide, wanneer hij ook mag hebben geleefd, omdat yoga sinds onheuglijke tijden in het denken van de mens een rol speelt. Patañjali heeft deze niet ontdekt. Hij handelde slechts zoals hierboven aangegeven. Hetzelfde geldt voor de Nyāyaschool voor logische filosofie van Gotama, of de Vaiśeṣika, de atomistische school van Kaṇāda. Gedachten als deze moeten de menselijke geest sinds Atlantische tijden hebben beziggehouden. Zo is het ook met de Vedānta, in het bijzonder de Advaita. De Advaita-vorm ervan werd op schitterende wijze weergegeven en geformuleerd door de grote Śaṅkarāchārya en dit is slechts een voorbeeld. Sommige westerse geleerden noemen hem nu de stichter van de Advaita-Vedānta, alsof vóór Śaṅkarāchārya niemand ooit de gedachten van de Advaita-Vedānta kende. Hij nam eenvoudig dit aspect van de Vedānta, gaf er een andere vorm aan overeenkomstig de ideeën van zijn tijd en deed dat zo prachtig dat hij bekend werd als de grote leraar ervan.

Maar Advaita-Vedānta is zo eigen aan de menselijke geest, dat hij eeuwen en eeuwen moet hebben bestaan, vóór de heersende goden zelfs van Śaṅkarāchārya droomden.

Volgens theosofen vertegenwoordigen de zes darśana's de zes verschillende vormen of methoden waarin de menselijke filosofie door de eeuwen tot uitdrukking is gebracht, en **ze verenigen ze alle in de hoogste of zevende, die de wijsheid religie of theosofie is** – of, beter gezegd, uit de godswijsheid of wijsheid religie zijn al deze zes verschillende darśana's voortgekomen als zes speciale vormen of zes specialisaties van de filosofie, elk op haar eigen manier, de wetenschappelijke, de mystieke, de Logische, de wetenschappelijk-mystieke, de objectief-idealistische, noem ze zoals u wilt. **Aspecten van de Occulte Filosofie blz. 32 - 34**

4. Blz viii. Paramārtha.

H.P. Blavatsky heeft voor de samenstelling van de Geheime Leer en de Stem van de Stilte de teksten ontleent aan het Boek van Dzyan

Paramārtha - Sunyāta – leegte van de uiteindelijke waarheid.

Met uiteindelijke waarheid wordt bedoeld het ware **zijn** van de dingen, de toestand waarin ze werkelijk **zijn**, los van enige tijdelijke subjectieve vorm die door hen wordt aangenomen. Deze toestand van de dingen op zich kan op geen enkele manier worden beschreven, omdat ze alle kenmerken of eigenschappen uitsluit, hoewel ze IS; daarom zegt men van het menselijk standpunt uit gezien dat ze leeg is.

Bron van het Occultisme blz. 722.

Paramartha (Sanskriet) [van parama hoogste, sublieme + artha begrip, doel] het werkelijk of hoogste zelfbewustzijn; ook **een groot mystiek werk** dat volgens een legende wordt gezegd aan Nagarjuna is gegeven door Oude ingewijden.

Vertaald uit: *Encyclopedic Theosophical Glossary*.

.....

5. Nāgārjuna

Een boeddhistische Arhat geboren in West-India omstreeks 223 voor Christus.

Hij stond bekend om zijn dialectische subtiliteit in metafysische argument, en was de eerste leraar van de Amitabha leer. Hij was een van de meest prominente vertegenwoordigers en een van de oprichters van de esoterische Mahāyāna systeem. (Mādhyamika systeem = Middenweg). De bron van zijn diepere leer is ongetwijfeld de geheime school van de adepten; en zijn esoterische leer komt overeen met esoterische theosofie. Hij werd de Draken Boom genoemd op grond van zijn esoterische wijsheid; en werd genoemd als een van de vier zonnen die de wereld verlichten.

Samengevat en vertaald uit: *Encyclopedic Theosophical Glossary*.

.....

6. Blz viii Jñāneśvarī (Sanskriet) [*jnana* = kennis + *isvari* = koningin] Koningin van de kennis. Zie verdere toelichting noot 25 blz. 75 bij de toelichting Kechara.

.....

7. Blz viii. **Yogāchāra scholen,**

de contemplatieve (Mind Only) scholen van het Mahāyāna systeem. Āryāsaṅga, die een rechtstreekse leerling van Gautama de Boeddha zelf was, was de grondlegger van de oorspronkelijke of eerste Yogāchāra-school. Niet te verwarren met een Āryāsaṅga die in de 5e of 6e eeuw leefde die zich met Tantrika leringen bezighield en claimde dezelfde Āryāsaṅga te zijn als de grondlegger van de Yogāchāra-school
Samengevat uit de Bron van het Occultisme blz. 733.

8. Blz. ix. **De Priestertaal Senzar.**

Veel theosofen schijnen te denken dat H.P.B. De Geheime Leer en De Stem vande Stilte schreef op basis van twee Senzar boeken, één genaamd het Boek van Dzyan en het andere het Boek van de Gulden Voorschriften. Is dat juist?

Nee, dat is een vergissing. Senzar is niet alleen een uit woorden bestaande taal, die eens werd gesproken als de taal van oude volkeren in de **hele oosterse en in de archaische Amerikaanse wereld**, maar is ook een taal van symbolen of een taal die voor een groot deel is gewijd aan het gebruik van symbolen.

Laten we een voorbeeld geven zoals H.P.B. probeerde te doen in het begin van *De Geheime Leer*: Bij het gebruik van Senzar zou ingewijde X, laten we zeggen in China, die schrijft naar ingewijde Z, zeg in Peru, of elders, over een bepaald kosmogonisch probleem, beginnen met woorden, om dan een symbool te introduceren, een lege cirkel of een cirkel met een punt erin, of een cirkel met daarin een kruis, dat voor de ontvangende ingewijde Z pagina's uitleg zouden betekenen. En de ingewijde X zou weer doorgaan met Senzarwoorden en misschien een ogenblik later een ander symbool gebruiken en wat hij had te zeggen zou gedeeltelijk in overal begrepen symbolen en gedeeltelijk in woorden eindigen.

Op kleinere schaal kennen wij hetzelfde gebruik. Als wij soms de Arabische cijfers gebruiken in plaats van de getallen in woorden te schrijven, zouden we 6 schrijven in plaats van zes. Of we gebruiken het symbool & voor en in plaats van het hele woord te schrijven.

We gebruiken enz. in plaats van enzovoort. We volgen precies hetzelfde beginsel door symbolen te gebruiken, maar we doen dat in geringe mate. Maar toch, als we bedenken hoe iemand van ons, die naar een vriend schrijft, misschien een grappige opmerking maakt en dan schrijft 'enz.' of het symbool voor en, zouden we onmiddellijk achter dat symbool een hele humoristische gedachtegang voelen en zouden we weten wat de schrijver wilde zeggen.

Breng die gedachte over naar de diepste filosofische begrippen en u heeft een idee van de Senzartaal. Het is geen Sanskriet, al staat Sanskriet, denk ik, van de bestaande levende of dode talen het dichtst bij het archaische Senzar. Ik geloof ook dat het oude Zend uit Perzië van dezelfde wortel komt die we ook in Senz-ar vinden.

Ik denk niet dat zelfs het archaische Senzar, of Zenzar – er zijn verschillende of afwijkende wijzen van spelling – ooit een occulte taal van een ras was, zoals Russisch of Engels of Duits of Italiaans. Het was meer als het oorspronkelijke Sanskrita vergeleken met Prakrita. Ik geloof niet dat het Sanskrita, zoals we het nu kennen, ooit een taal was die door een ras of een volk werd gesproken. Ik denk dat de naam Sanskrita, wat

samengesteld, geconstrueerd of opgebouwd betekent, erop wijst dat het een priestertaal of een taal voor ingewijden was, die als onderling communicatiemiddel door ingewijden werd vervolmaakt, en min of meer was gebaseerd op een algemene, wijdverspreide taal. Met andere woorden dat het Sanskriet op kleinere schaal in het begin een taal was zoals Senzar, hoewel Senzar altijd heel geheim schijnt te zijn gehouden en het Sanskriet om onbekende redenen tenslotte bijna algemeen bezit is geworden. Iedereen, vooral de brahmanen, konden het leren. Er werden boeken in geschreven voor algemeen gebruik, enz., en ik denk dat dit de reden is waarom H.P.B. eens over Sanskriet sprak als de taal van de goden wat volgens de occulte spreekwijze wil zeggen dat het de oorspronkelijke samengestelde taal was van enkele van de hoogste ingewijden van het vroege vijfde of zogenaamde Arische (Indo-Europese) wortelras, die, op grond van hun grote wijsheid en kennis en intellect en hun goddelijk leven, algemeen goden werden genoemd, al waren het natuurlijk mensen, half goddelijke mensen.

Aspecten van de Occulte Filosofie blz. 446 - 47

.....

9. Blz 1. Het denken is de grote vernietiger van de werkelijkheid.

Mij wordt voortdurend de vraag gesteld waarom H.P.B. in De Stem van de Stilte zegt dat 'het denken de vernietiger is van de werkelijkheid'. Ik zou u willen vragen mij daarop enig licht te geven zodat ik kan reageren op hen die, in deze eeuw van bewondering van het verstand, van het stoffelijk intellectuele een god maken.

Is dat dan niet zo! Wat veroorzaakt onder mensen de verschillende gevoelens of meningen? Het denken, het verstand. Wat verhindert ons een grotere waarheid te ontvangen dan die we nu bezitten? Vooropgezette meningen, vooroordelen, gevoelens tegen dit of tegen dat, het denken, het verstand. Wat verhindert de intuïtie in een gestadige stroom naar ons menselijke bewustzijn te vloeien? Het denken dat ze moet passeren. Het denken is maar een tussenorgaan of -vermogen, en houdt zich met het hogere of het lagere bezig en de meesten van ons mensen leven helaas in het lagere denken.

Ziet u niet waarom het denken de vernietiger is van de werkelijkheid? Het woord 'vernietiger' is natuurlijk maar beeldspraak. Men kan het anders uitdrukken en zeggen dat het denken, dat vol warrelende, nutteloze, vluchtige, dwaze gedachten is, alle hogere intuïties, alle hogere gedachten, alle hogere dingen buitensluit. Met andere woorden, er is daarvoor geen plaats. U weet wat Bernard van Clairvaux, een Fransman, daarover eens schreef: Ledig het denken van alles wat het heeft en is, en de geest van waarheid zal binnentreden.

Dat is de kern van wat hij bedoelde. Reinig het denken van alle kleine lagere, hartstochtelijke dingen en de geest van waarheid zal binnenkomen. Op deze manier kan men, denk ik, gemakkelijk de uitspraak in *De Stem van de Stilte* verklaren, dat het denken, bedoeld wordt het verstandelijke denken, de vernietiger is van al het werkelijke; en toch moet het verstand het instrument zijn van het werkelijke, het moet het orgaan zijn waardoor het werkelijke in ons werkt, het ontvangende orgaan, dat al het edelste dat in ons is doorgeeft, zelfs tot in ons gewone leven.

Aspecten van de Occulte Filosofie blz. 608 - 09

.....

10. De term Pāramitā.

Dit is een samengesteld Sanskrietwoord en bestaat uit pāram, wat 'de andere oever' betekent in de technische zin van dit woord en volgens de mooie boeddhistische manier van spreken betekent dat de andere oever, of over de rivier van het leven heen, in plaats van deze oever, die het stoffelijke bestaan vertegenwoordigt, waar leed en pijn en zoveel andere dingen bestaan. 'De andere oever' betekent dus het bereiken van volmaakte verlichting omdat het bewustzijn vanuit alle illusies van de stoffelijke wereld is overgestoken naar de andere oever van geestelijke glorie, vrede, vrijheid, wijsheid en liefde.

Het andere deel van het samengestelde woord pāramitā is itā, dat is afgeleid van een voltooid deelwoord van een Sanskriet werkwoord dat 'gaan' betekent; het kan dus worden vertaald met 'gegaan': gaan, gegaan; ita is dit Sanskriet voltooid deelwoord, dat 'gegaan' betekent. Vervolgens wordt dit voltooid deelwoord omgezet in een zelfstandig naamwoord en dan wordt het itā; en als zelfstandig naamwoord betekent het dus met andere woorden het 'succesvol gaan', of 'succesvol bereiken'.

De hele samenstelling betekent dus 'het met succes bereiken van de andere oever'.

Merk ook op – en dit maakt de zaak voor u iets duidelijker – dat pāramitā betekent 'iemand die met succes de andere oever heeft bereikt', terwijl, zoals boven gezegd, pāramitā het samengestelde zelfstandig naamwoord is dat dit beschrijft en dus moet worden vertaald met 'het met succes bereiken van de andere oever'.

Aspecten van de Occulte Filosofie, blz. 685.

*****

Pāramitā en pāragata (of het equivalent pāragāmin) zijn samengestelde Sanskrietwoorden die betekenen 'iemand die de andere oever heeft bereikt'; pāramitā (de vrouwelijke vorm) wordt gebruikt voor de verheven deugden of eigenschappen die men moet aankweken om die oever te bereiken. Er is hier een nuanceverschil in betekenis waarop we moeten letten: pāramitā houdt de gedachte in dat men is 'overgestoken' en dus is 'aangekomen', terwijl pāragata (of pāragāmin) het 'vertrek' van deze kant inhoudt en dus 'heengegaan' betekent om behouden de andere oever te bereiken.

Een ander veelgebruikt woord in boeddhistische geschriften, waarin het subtiel onderscheid tussen bovengenoemde termen eveneens tot uitdrukking komt, is Tathāgata, een titel die aan Gautama Boeddha wordt gegeven. Dit is een samengesteld Sanskrietwoord dat op twee manieren kan worden gesplitst: tathā-āgata, 'aldus heengegaan', dat wil zeggen, vertrokken naar en aangekomen op de andere oever; en Tathā-āgata, 'aldus aangekomen of gekomen', zodat de betekenis van de term Tathāgata is: iemand die zowel is 'vertrokken' naar, als 'aangekomen' op de andere oever, zoals ook zijn voorganger-boeddha's hebben gedaan.

Bron van het Occultisme, blz. 49 voetnoot

.....

11. De zes, de zeven en de Tien Pāramitā's

De zes, zeven of tien pāramitā's hebben betrekking op de drie fundamentele soorten opleiding voor het discipelschap: zes voor de beginner, zeven voor degene die verder gevorderd is, en tien die door de adept worden beoefend. Het toegewijd opvolgen van deze deugden is de plicht van elke leerling, in trouw en volharding tijdens de vooruitgang langs de mystieke weg.

Encyclopaedic Theosophical Glossary.

*****

In De Stem van de Stilte vat H.P. Blavatsky de weg van mededogen als volgt samen: Leven voor het welzijn van de mensheid is de eerste stap. De **zes** verheven deugden in praktijk brengen is de tweede.

Stem van de Stilte, blz. 31

*****

Pāramitā's, de **zes** verheven deugden; voor de priesters zijn er **tien**.

Stem van de Stilte, blz. 89, noot 5.

*****

Het 'aankomen op de (andere) oever' betekent bij de noordelijke boeddhisten het bereiken van Nirvana door het in praktijk brengen van de **zes en tien pāramitā's** (deugden)

Stem van de Stilte, blz. 89, noot 7.

*****

De **zes** verheven deugden zijn de *pāramitā's*. Van de neofiet wordt verlangd dat hij deze zich eigen maakt terwijl hij het pad betreedt dat naar de hoogste inwijdingservaring leidt. HPB maakt gebruik van de mahāyāna-boeddhistische terminologie wanneer ze in haar *Stem* deze 'transcendentale deugden' of 'volmaaktheden' presenteert als de 'gouden sleutels' die de poorten van het meesterschap doen opengaan. In de boeddhistische teksten van zowel de Noordelijke als de Zuidelijke School wisselt het aantal, de volgorde, en soms ook de opgenomen selectie van deze 'deugden'. De woorden die voor de ene of de andere 'deugd' zijn gekozen, hun aantal, of hun volgorde zijn van ondergeschikt belang; waar het om gaat is trouw aan de poging om de beperkingen van het alledaagse zelf te overstijgen.

Duizend lichten aansteken, blz. 154.

*****

Naast deze **zeven** worden ook de volgende **drie** regelmatig in de boeddhistische literatuur genoemd; ze zijn van even groot belang:

- Passende methode of discipline bij het volgen van het pad.
  - Het dringende verlangen om te slagen in het streven een onpersoonlijke weldadige kracht in de wereld te zijn.
  - Het voortdurend oefenen van het intellect bij het bestuderen van zichzelf, van anderen, en ook wel van de grote religieuze geschriften en filosofieën van de wereld.
- Esoterische Traditie, blz. 642.

*****

De genoemde zeven pāramitā's bevatten de kern van de gedragscode die ligt besloten in de vollediger reeks van tien pāramitā's, of de complete ethische tien geboden van het occultisme.

Bron van het Occultisme, blz. 56.

*****

Als u daarenboven nog een ander aspect van de chela-training op u wilt nemen, één dat onveranderlijk in onze eigen school wordt beoefend, volg dan de leer van de tien pāramitā's van het boeddhisme die in de echte scholen voor esoterische training altijd wordt gevolgd en waaraan we ons in onze ES proberen te houden.

Er zijn tien pāramitā's soms worden er zeven opgesomd, soms zes. De zes zijn wat gemakkelijker; de zeven zijn wat moeilijker; en de tien zijn voor hen die van plan zijn hun hele leven, en misschien het volgende, en mogelijk het daaropvolgende, te wijden aan het opgeven van het lagere zelf ten behoeve van het hogere, in dienstbaarheid aan de wereld. Daar, in deze regels, ligt het hele pad naar succes. De meesters hebben geen andere training dan wat ik u heb verteld en het is dezelfde training die hun chela's voortdurend volgen. De meesters volgen deze training echter op een meer verheven manier, op grotere schaal en met reikwijdten die veel verder gaan dan hun chela's kunnen begrijpen.

De Dialogen van G de Purucker blz. 1075 -76

*****

De zes pāramitā's	De zeven pāramitā's	De tien pāramitā's
Dāna	Dāna	Dāna
Sīla	Sīla	Sīla
Kshānti	Kshānti	Kshānti
Vīrya	Virāga	Virāga
Dhyāna	Vīrya	Vīrya
Prañja	Dhyāna	Adhishthāna
	Prajñā	Dhyāna
		Upekshā
		Prajñā
		Prabodha of Sambuddhi

---

12. DĀNA,

De sleutel van barmhartigheid en onsterfelijke liefde.

Stem van de Stilte blz. 45.

*****

Gewapend met de sleutel van welwillendheid, liefde en tedere barmhartigheid kunt u vol vertrouwen de poort van Dāna doorgaan, de poort die aan het begin van het pad staat.

Zie, gelukkige pelgrim! De poort waar u vóór staat is hoog en breed; en lijkt gemakkelijk te passeren. De weg die er doorheen leidt is recht, effen en groen. Hij lijkt op een zonnige, open plek in de donkere diepten van het bos, een afspiegeling op aarde van het paradijs van Amitābha's. Daar zingen hoog in het lover nachtegalen van hoop en schitterend gevederde vogels, en wensen de onbevreesde pelgrims succes. Ze bezingen de vijf deugden van de Bodhisattva's, de vijfvoudige bron van de kracht van bodhi, en de zeven stadia van kennis.

Stem van de Stilte blz. 49-50.

*****

Opgedragen door "H. P. B." Aan al haar Leerlingen opdat zij mogen leren en op hun beurt onderrichten.

De eerste dāna, 'geven', begaan zijn met anderen, altruïstisch zijn in ons denken, spreken en handelen.

Duizend lichten aansteken blz. 154.

*****

Hoe moet men barmhartigheid (Dāna) in praktijk brengen?

Als iemand om iets komt vragen, moeten discipelen, voor zover ze dat kunnen, het verzoek zonder morren inwilligen en op een wijze die hen goed doet. Als discipelen zien dat iemand in gevaar verkeert, moeten ze met alle middelen die ze hebben proberen hem te redden en hem een gevoel van veiligheid geven.

Als iemand tot discipelen komt en onderricht wenst in de dharma, moeten ze, voor zover ze daartoe in staat zijn en naar hun beste inzicht, proberen hem te informeren. En als ze deze daden van mededogen verrichten, moeten ze geen enkel verlangen koesteren naar vergoeding, dankbaarheid, verdienste of voordeel, of enige wereldse beloning. Ze moeten ernaar streven hun denken te concentreren op die universele goede daden en zegeningen die voor iedereen zonder onderscheid zijn, en door zo te handelen zullen ze in zichzelf de hoogste volmaakte wijsheid verwezenlijken.

Bron van het Occultisme blz. 50.

*****

Als vrijgevigheid zou worden geperfectioneerd
Door het verwijderen van de aanwezigheid van armoede
Omdat er wezens nog steeds van verstoken zijn
hoe slecht hebben de vorige Verlossers¹ het geperfectioneerd?

Vrijgevigheid is geperfectioneerd, zo wordt gezegd
Door de houding om alles weg te geven aan de wezens
Al Uw bezittingen, samen met de gevolgen hiervan
Daarom is vrijgevigheid een manier van denken.

Tsong Kha-Pa in Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path)
Chapter: The Perfection of Generosity 2: 115

*****

Hoe niet te geven.

Schuif deze dertien manieren van het geven aan de kant, omdat ze moeten worden geëlimineerd.

(1) het niet direct geven maar pas nadat je het hebt uitgesteld , (2) het geven onder stress , (3) het geven nadat je zelf betrokken zijn bij zaken die in overeenstemming zijn noch met de leer noch met de wegen van de wereld , (4) een verbintenis van tevoren dat " ik zoveel zal geven " , en later een gift schenken van verminderde kwaliteit of een minder groot bedrag; (5) geven in ruil voor gunsten ; (6) geven in termijnen wanneer u het in een keer zou kunnen geven ; (7) als een ruil , het weggeven van andermans kind of echtgenoot die je hebt ontvoerd ²; (8) onder druk de bezittingen van uw ouders , bedienden, enz. nemen en ze vervolgens aan anderen geven , (9) Een gift schenken op

---

¹ Avatara, Boeddha's, Boddisattva's

² Noot 7. Taalgebruik uit de 14^e eeuw in Tibet.

een manier die een ander pijn zal doen , (10) terwijl je zelf inactief blijft , iemand anders de gift laten doen ; (11) geven terwijl je kritiek hebt en minachting voelt voor degene die iets vraagt ,of je indirect kritiek geeft op een manier die minachting inhoudt, of terwijl u de ontvanger met harde woorden intimideert. (12) geven terwijl u in strijd leeft met de voorschriften van de Boeddha, en, (13) geen bronnen doorgeven zoals u ze ontvangt, maar pas te geven als je ze een lange tijd voor jezelf hebt gehouden.

Tsong Kha-Pa in Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path)

Chapter: The Perfection of Generosity 2: 115.

.....

13. SĪLA

SĪLA, de sleutel van harmonie in woord en daad, de sleutel die oorzaak en gevolg in evenwicht houdt en geen ruimte laat voor de werking van karma.

H.P. Blavatsky in Stem van de Stilte blz. 45

*****

Ga verder! Want u heeft de sleutel meegebracht; u bent veilig.

En de weg naar de tweede poort is eveneens groen. Maar hij is steil en gaat kronkelend omhoog, ja tot aan de rotsachtige top. Er zullen grauwe nevels hangen over de ruwe, stenige hoogte en alles daarachter zal duister zijn. Naarmate de pelgrim verdergaat klinkt het lied van hoop zwakker in zijn hart. Er komt dan een golf van twijfel over hem; zijn tred wordt minder vast.

Hoed u hiervoor, kandidaat! Pas op voor de angst die zich, als de zwarte en geluidloze vleugels van de middernachtelijke vlermuis, uitspreidt tussen het maanlicht van uw ziel en uw grote doel dat heel in de verte opdoemt.

Angst, discipel, doodt de wil en houdt elke handeling tegen. Als de pelgrim tekort schiet in de deugd sīla, struikelt hij en verwonden karmische kiezelstenen zijn voeten op het rots pad.

H.P. Blavatsky in Stem van de Stilte blz. 50-51.

*****

De tweede is sīla, 'ethiek', het moreel hoogstaande gedrag dat van een serieuze leerling wordt verwacht.

Duizend lichten aansteken blz. 155

*****

Hoe moet men voorschriften voor deugdzaam gedrag (sīla) in praktijk brengen?

Lekendiscipelen die een gezin hebben dienen zich te onthouden van doden, stelen, echtbreken, liegen, dubbelhartigheid, kwaadspreken, lichtzinnige taal, hebzucht, boosaardigheid, proberen in de gunst te komen, en van onjuiste leringen. Ongetrouwde discipelen moeten zich om belemmeringen te vermijden, terugtrekken uit de onrust van het wereldse leven, en terwijl ze in eenzaamheid vertoeven die wegen bewandelen die tot rust, matigheid en tevredenheid voeren. . . . Ze moeten proberen zich zo te gedragen dat ze niet het voorwerp worden van afkeuring en kritiek, en dienen door hun voorbeeld

Opgedragen door "H. P. B." Aan al haar Leerlingen opdat zij mogen leren en op hun beurt onderrichten.

---

anderen aan te sporen het kwade na te laten en het goede te doen.

Bron van het Occultisme blz. 50.

*****

Wat ethische discipline is.

Ethische discipline is een houding van de geest om zich te onthouden anderen kwaad te bezorgen, en van de bronnen die dergelijke kwaad voortbrengen. Daarom kun je de perfectie van ethische discipline alleen bereiken door geleidelijk de gewoonte te verhogen van deze houding te perfectioneren tot je uiterste hebt bereikt.

Het is echter niet zo dat je de perfectie van ethische discipline in de buitenwereld kunt brengen door de bestaande wezens te bevrijden van een staat die vrij is van al het kwaad,

Anders gezegd, omdat er nog steeds levende wezens zijn die niet vrij zijn van het kwaad zullen de overwinnaars die in het verleden kwamen en nog niet de perfectie van hun ethische disciplines hebben bereikt en voltooid, ook daarom ook niet in staat zijn om deze wezens van het kwaad vrij te maken.

Dus of alle levende wezens in de buitenwereld zijn bevrijd of niet zijn bevrijd van het kwaad maakt geen verschil in deze context; de praktijk van ethische discipline is om de gewoonte binnen je eigen geest, om de neiging af te leren je van deze kwaadwillige wezens af te keren. (dit betekent dat je wel van het kwaad van deze wezens moet afwenden maar niet van de wezens zelf)

Engaging in the Bodhisattva Deeds" zegt;

Waar kan een vis eigenlijk naar toe
Waar het niet zal worden gedood
Wordt er gezegd door een houding van onthouding
Je ethische discipline zult perfectioneren.
Tsong Kha-Pa in Lamrim Chenmo (The Great Treatise on the Stage of the Path)
Chapter : The Perfection of Ethical Discipline 2: 143

.....
14. KSHĀNTI

Mild geduld dat door niets kan worden verstoord.

Stem van de Stilte blz. 45

*****

Zorg dat u zeker in uw schoenen staat, kandidaat. Baad uw ziel in het wezen van kshanti, want nu nadert u de poort met die naam, de poort van standvastigheid en geduld.

Sluit uw ogen niet en verlies ook dorje niet uit het oog; Mara's pijlen treffen telkens weer de mens die viraga niet heeft bereikt.

Zorg dat u niet bang bent. Door de adem van angst wordt de sleutel Kshānti roestig: de roestige sleutel weigert.

Hoe meer vooruitgang u boekt, des te vaker zullen uw voeten valkuilen ontmoeten. Het pad dat verder voert wordt door één vuur verlicht – het licht van dapperheid dat brandt in het hart. Hoe meer men durft hoe meer men zal verkrijgen. Hoe banger men is des te meer zal dat licht verbleken – en alleen dat licht kan tot gids dienen. Want zoals de laatste zonnestraal die op de top van een hoge berg schijnt, eerst vervaagt en dan wordt gevolgd door de zwarte nacht, zo vergaat het ook het hartenlicht. Wanneer dit dooft zal een donkere en dreigende schaduw vanuit uw eigen hart op het pad vallen en van schrik zullen uw voeten als aan de grond genageld zijn.

Hoed u, discipel, voor die dodelijke schaduw. Geen licht dat van de geest uitstraalt kan de duisternis van de lagere ziel verdrijven, tenzij elke zelfzuchtige gedachte daaruit is geweken en de pelgrim zegt: 'Ik heb afstand gedaan van dit tijdelijke omhulsel; ik heb de oorzaak vernietigd: de geworpen schaduwen kunnen als gevolgen niet langer bestaan.' Want nu heeft de laatste grote strijd, de beslissende oorlog tussen het hogere en het lagere zelf, plaatsgehad. Zie, het slagveld zelf wordt nu verzvolgen in de grote oorlog en is niet meer. Maar als u eenmaal door de poort van Kshānti bent gegaan, is de derde stap gezet. Uw lichaam is uw slaaf. Bereidt u nu voor op de vierde, de poort van verzoeken die de innerlijke mens verstrikken.

Voordat u het doel kunt naderen, voordat uw hand wordt opgeheven om de klink van de vierde poort op te lichten, moet u alle mentale veranderingen in uw zelf hebben onderzocht en het leger gedachte-indrukken hebben verslagen die bijna onmerkbaar en onverhoeds, ongevraagd het stralende heiligdom van de ziel binnensluipen.

Als u niet door deze wilt worden verslagen, moet u uw eigen scheppingen onschadelijk maken, de kinderen van uw gedachten die ongezien en ongrijpbaar om de mensheid zwermen, het kroost en de erfgenamen van de mens en zijn aardse uitspattingen. U moet de leegte van het schijnbaar volle, de volheid van het schijnbaar lege onderzoeken. Onverschrokken aspirant, kijk diep in de bron van uw eigen hart en geef antwoord. Kent u de vermogens van het zelf, u die uiterlijke schaduwen waarneemt? Als u ze niet kent – dan bent u verloren.

Stem van de Stilte blz. 51-53

*****

Kshānti, 'geduld', uithoudingsvermogen, verdraagzaamheid, is het welwillende inzicht dat de tekortkomingen van anderen niet groter zijn, en misschien minder ernstig, dan die van onszelf.

Duizend lichten aansteken blz. 155.

*****

Hoe moet men lankmoedige verdraagzaamheid (Kshānti) in praktijk brengen?
Als iemand door de rampen van het leven wordt getroffen, moet hij ze niet uit de weg gaan, noch zich verongelijkt voelen. Terwijl hij door anderen aangedaan kwaad rustig verdraagt, moet hij geen wrok koesteren. Hij moet niet opgetogen zijn bij voorspoed, lof of aangename omstandigheden, noch terneergeslagen bij armoede, belediging of tegenspoed. Terwijl hij zijn gedachten geconcentreerd houdt op de diepe betekenis van de dharma, moet hij onder alle omstandigheden in zijn denken rust en onpartijdigheid

bewaren.

Bron van het Occultisme blz. 50 – 51.

*****

Wat geduld is.

Geduld is (1) geen acht slaan op schade aan jou toegebracht, (2) het aanvaarden van het lijden dat zich voordoet in je geest, en (3) zekerheid hebben wat betreft de leringen en een rotsvast geloof in hen behouden.

Er zijn drie factoren die hiermee onverenigbaar zijn: ten eerste, vijandigheid, ten tweede, verlies van moed, en ten derde, ongeloof en afkeer.

Perfectioneren van geduld betekent dat je gewoon je conditie in een gemoedstoestand moet brengen waarin je boosheid en dergelijke moeten zijn verdwenen. Het is niet afhankelijk zijn van alle andere levende wezens om vrij te zijn van ongedisciplineerd gedrag omdat je niet in staat zou zijn om dit over te brengen, en omdat je, als je je doel wilt bereiken, dit doet door alleen je eigen geest te disciplineren.

“Engaging in the Bodhisattva Deeds” luidt :

Ongedisciplineerde personen zijn zo grenzeloos als de ruimte;

Je zult ze nooit kunnen overwinnen.

Als u de enige mentale toestand van woede overwint

Is het als een overwinning op al uw vijanden.

Waar zou je genoeg leer kunnen krijgen om het gehele oppervlak van de aarde te bedekken?

Het dragen van alleen het leer van je sandalen is alsof je de hele aarde bedekt.

Op dezelfde manier kan ik de uiterlijke dingen niet veranderen,

maar wanneer ik mijn gemoedstoestand kan veranderen,

Waarom zou ik dan iets anders moeten veranderen?

Tsong Kha-Pa in Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path)

Chapter : The Perfection of Patience 2: 152-153

*****

Het laatste deel van het samengesteld woord kshānti, kan verwarrend overkomen. Wat heeft geduld te maken met dit bestaan, als het ongeboren is? Kshānti als één van de zes Páramits betekent natuurlijk "geduld" of berusting, maar niet in haar ongewone betekenis. Omdat kshānti hier niet "te verduren," of "om geduldig te lijden"; betekent. Uithoudingsvermogen of geduldig lijden impliceert onwil en weerstand tegen een bepaalde situatie.

Het innerlijke gevoel van het boeddhistische kshānti echter is een gewillige naleving of aanvaarding. Wanneer anutpanna (ongeboren) als weergave van het bestaan als waarheid wordt erkend en aanvaard, dan wordt dit het principe van iemands gedrag bepalend voor de houding van de geest.

Studies in de Lañkāvatāra Sutra blz. 125-126

D.T.Suzuki. Motilal Banarsidass . Delhi India.

.....

15.VIRĀGA

Gelijkmoedigheid ten opzichte van genot en leed; de illusie is overwonnen, alleen de waarheid wordt waargenomen.

Stem van de Stilte blz. 45 – 46.

*****

Want op het vierde pad zal de geringste zucht van hartstocht of begeerte het constante licht op de reine witte muren van de ziel in beroering brengen. De minste opwelling van verlangen naar of verdriet over Māyā's bedrieglijke gaven, een gedachte zo voorbijgaand als een bliksemflits, zal langs Antaskarana – het pad dat ligt tussen uw geest en uw zelf, het brede kanaal van gevoelens, waardoor Ahamkāra ruw wordt gewekt – ervoor zorgen dat u uw drie prijzen verspeelt – de overwinningen die u heeft behaald.

Want weet dat het EEUWIGE geen verandering kent.

'Keer u voor altijd af van de acht afschrikwekkende oorzaken van lijden. Als u dat niet doet, kunt u beslist niet tot wijsheid komen en ook geen verlossing bereiken', zegt de grote Heer, de Tathāgata van volmaaktheid, 'hij die in de voetstappen van zijn voorgangers is getreden. Streng en veeleisend is de deugd virāga. Als u op het pad ervan zou willen zegevieren, moet u zich in uw gedachten en uw waarnemingen veel meer dan vroeger onthouden van het dodelijke handelen.

U moet uzelf verzadigen met zuivere Ālaya, één worden met het zielen denken van de natuur. Eén daarmee bent u onoverwinnelijk; ervan gescheiden wordt u de speelplaats van Samvriti de oorsprong van alle misleiding in de wereld.

Alles is vergankelijk in de mens behalve de zuivere, stralende essentie van Ālaya. De mens is de kristalheldere straal ervan; een bundel smetteloos licht van binnen, op het lagere gebied een vorm gemaakt van klei. Die bundel is uw levensgids en uw ware zelf, de wachter en de stille denker, het slachtoffer van uw lagere zelf. Uw ziel kan niet worden geschaad dan door uw dwalend lichaam; beteugel en beheers beide en u bent veilig als u verder trekt en de 'poort van evenwicht' nadert. Houd moed, dappere pelgrim 'naar de andere oever'. Let niet op de influisteringen van Mara's horden; wijs de verleiders af, die boosaardige geesten, de jaloerse Ihamayin in de eindeloze ruimte.

Houd vol! U nadert nu de middelste poort, de poort van smart met haar tienduizend valstrikken.

Beheers uw gedachten, strever naar volmaking, als u over haar drempel wilt gaan. Beheers uw ziel, zoeker naar onsterfelijke waarheden, als u het doel wilt bereiken. Concentreer de blik van uw ziel op het ene zuivere licht, het licht dat vrij is van emotie, en gebruik uw gouden sleutel.

Stem van de Stilte blz. 54-56.

*****

Wat betreft de vierde pāramitā, virāga, 'gelijkmoedigheid', het niet gehecht zijn aan de gevolgen die de wisselvalligheden van het leven voor ons hebben: wat vinden we dit moeilijk en, toch, als we in ons diepste zelf het Bodhisattva-ideaal koesteren, betekent het beoefenen van virāga nooit dat we toelaten dat we onverschillig staan tegenover de moeilijkheden van anderen. Veeleer vereist ze een wijze toepassing van mededogen. Het is interessant dat voor zover we weten deze pāramitā in de gebruikelijke opsommingen in het Sanskriet of Pali niet wordt gegeven.

Dat virāga in de Stem is opgenomen is van betekenis, want de vierde positie staat centraal, halverwege de reeks van zeven. We worden hier herinnerd aan de zeven stadia van de inwijdingscyclus, waarvan de eerste drie voorbereidend zijn en voornamelijk bestaan uit instructie en innerlijke discipline. (1) In de vierde inwijding moet de neofiet dat waarover hij heeft geleerd worden, dat wil zeggen hij moet zich vereenzelvigen met de innerlijke gebieden van hemzelf en van de natuur. Als hij succes heeft, mag hij de drie hogere graden proberen die ertoe leiden dat hij moet verdragen dat de innerlijke god bezitneemt van zijn menszijn.

Om onder alle omstandigheden gelijkmoedig te blijven, in vreugde en in pijn, bij succes en mislukking, betekent dat we de kalmte van een muni, een 'wijze', hebben bereikt; het betekent dat we ons volledig vereenzelvigen met de waarheid dat, terwijl alles wat is geboren het zaad van verval in zich draagt, het inwonende wonder, de onvergankelijke geest – zoals in de Bhagavad-Gītā zo prachtig wordt bezongen – onsterfelijk is, en door de paren van tegengestelden niet in beroering wordt gebracht. Het lijkt voor ons misschien nogal veraf om de status van een wijze te verkrijgen; als we het beoefenen van virāga echter een eerlijke kans geven, wat geeft dit ons dan een bevrijding van de last van spanning die we onszelf – en, helaas, ook anderen – onnodig opleggen.

Duizend lichten aansteken blz. 155 - 156

*****

Virāga, onverschilligheid voor genot en pijn, de ilussie is overwonnen, alleen de waarheid wordt waargenomen.

Bron van het Occultisme blz. 51.

*****

Afwijzing van het idee dat, wanneer lijden zich voordoet, dit absoluut onaangenaam zou zijn.

Als u een situatie waarin het lijden zich voordoet kan verhelpen, hoeft u niet te voelen dat het onaangenaam is. Als je het niet kan verhelpen, is het niet nuttig om het als onaangenaam te ervaren, dus is het niet nodig, of heeft het geen zin, om toe te geven aan uw onaangename gevoel, er is zelfs een nadeel aan verbonden. Als je erg ongeduldig bent, is een lichte lijden uiterst moeilijk te dragen, terwijl als je je ongeduld kunt minimaliseren, u veel leed zult kunnen verduren.

Engaging in the Bodhisattva Deeds zegt;

Als er een remedie is,

Waarom dan ontevredenheid?

Als er geen remedie is,

Wat is dan het nut van ontevredenheid?

Opgedragen door "H. P. B." Aan al haar Leerlingen opdat zij mogen leren en op hun beurt onderrichten.

En ook:

Ik zal niet ongeduldig zijn met hitte, kou, wind en regen,
Ziekte, slavernij, mishandeling enzovoorts;
Als ik het ben, zal het kwaad toenemen.

**Tsong Kha-Pa in Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path).
Chapter : The Perfection of Patience 2: 173**

*****

Nadenken over de goede eigenschappen van het lijden.

Lijden heeft vijf goede eigenschappen

1. De goede kwaliteit van het aansporen op bevrijding. Dit is omdat, als er geen lijden was, je niet aangespoord zou worden om je ervan te bevrijden.
- (2) De goede kwaliteit van het wegnemen van arrogantie. Dit is omdat, wanneer lijden je overkomt, het je gevoel van superioriteit zal verminderen.
- (3) De goede kwaliteit van het vermijden van zonde. Dit komt omdat, wanneer je erg pijnlijke gevoelens ervaart, zij voortvloeien uit ondeugd, dus als u deze effecten niet wilt ervaren moet u de oorzaken ervan te vermijden.
- (4) De goede kwaliteit van het ontwikkelen van deugden. Dit komt omdat wanneer je gekweld wordt door lijden, je verlangt naar geluk en zodra je dat wilt, moet je de deugd die dit veroorzaakt toepassen.
- (5) De goede kwaliteit van het toepassen van compassie voor degenen die dwalen in het cyclische bestaan. Dit komt omdat, nadat u uw eigen situatie heeft moeten beoordelen, u kunt denken: "Andere wezens lijden op dezelfde wijze. "Vanuit deze vijf en hun betekenis, kunt u zelf andere goede kwaliteiten ontwikkelen op uw eigen manier en vervolgens herhaaldelijk uw geest trainen door te denken: " Dit lijden is een situatie die ik wil "

Verder zijn de goede eigenschappen van het lijden dat:

Je arrogantie verdrijft met ongebondenheid

Je mededogen ontwikkelt voor de wezens die in het cyclisch bestaan rondwalen

Je zorgvuldig zonde vermijdt en je verlicht door deugden.

Vertaald uit: Tsong Kha-Pa in Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path) Chapter : The Perfection of Patience 2: 174

.....

17 VIRYĀ

De onverschrokken kracht die zich uit het slijk van aardse leugens al strijdend een weg baant naar de hoogste WAARHEID.

Stem van de Stilte blz. 46

*****

U bent nu de vestinggracht overgestoken die de poort van menselijke hartstochten omringt. U heeft nu Mara en zijn woeste horde overwonnen. U heeft de bezoedeling uit uw hart verwijderd en het vrijgemaakt van onzuiver verlangen. Maar, roemrijke strijder, uw taak is nog niet volbracht. Lanoe, bouw een hoge muur die 'het heilige eiland zal omsluiten, een dam die uw denken zal beschermen tegen trots en zelfgenoegzaamheid over de gedachte aan de grote heldendaad die is verricht.

Een gevoel van trots zou het werk verstoren. Bouw daarom een stevige muur, opdat de pelgrim en zijn eiland niet worden verzwoegen door het woeste aanrollen van kolkende

golven, die hoog worden opgestuwd en op de kust beuken vanuit de grote oceaan van wereld-māyā; ja, zelfs als de zege al is behaald Uw 'eiland' is het hert, uw gedachten zijn de jachthonden die het afmatten en achternazitten bij zijn voortgang naar de levensstroom.

Wee het hert dat wordt ingehaald door de blaffende demonen voordat het Dal van de Toevlucht is bereikt, dhyanamarga, het 'pad van zuivere kennis'. Voordat u vaste voet kunt zetten op dhyanamarga en dit pad het uwe kunt noemen, moet uw ziel worden als de rijpe mangovrucht: zo zacht en zoet als zijn goudglanzende vruchtvlees voor het leed van anderen en zo hard als de pit van die vrucht voor uw eigen pijn en verdriet, overwinnaar van wel en wee. Staal uw ziel tegen de verlokkingen van het zelf; verdien er de naam 'diamanten ziel' voor.

Want zoals de diamant die diep in het kloppende hart van de aarde ligt begraven, de aardse lichten nooit kan weerkaatsen, zo is het ook voor uw denken en uw ziel; wanneer ze dhyanamarga volgen moeten ze niets weerspiegelen van Maya's rijk van illusie.
Stem van de Stilte blz. 56 – 57

*****

De vijfde pāramitā is virya, 'kracht', moed, vastberadenheid; de wil en energie om standvastig trouw te blijven aan wat waar is, en met evenveel kracht tegenstand te bieden aan wat onjuist is. Iemand die virya meester is, is onvermoeibaar in zijn denken en handelen.

Duizend lichten aansteken blz. 156

*****

Hoe moet men onverschrokken kracht (virya) in praktijk brengen? Men moet nooit traag worden in het doen van goede daden. Men moet elk mentaal of fysiek lijden zien als het natuurlijke gevolg van onwaardige daden gepleegd in vorige incarnaties, en moet zich vast voornemen voortaan alleen die dingen te doen die in overeenstemming zijn met een spiritueel leven. Men moet mededogen koesteren voor alle wezens, en nooit de gedachte aan traagheid laten opkomen, maar zich onvermoeibaar en vol enthousiasme inspannen om alle wezens goed te doen.

Bron van het Occultisme blz. 51

*****

Wat vreugdevol doorzettingsvermogen is.

Als u zich enthousiast op een deugdzaamheid heeft gericht.
Engaging in the Bodhisattva Deeds zegt;

Wat is vreugdevol doorzettingsvermogen? Het is de vreugde in een deugdzaamheid. The Bodhisattva Levels verklaart; het is als een vlekkeloze gemoedstoestand enthousiast over het accumuleren van een deugd en het werken voor het welzijn van levende wezens, samen met een fysieke, verbale en mentale gemoed toestand activiteit die dit activeert.

Hoe moet men de vreugdevolle doorzettingsvermogen in de praktijk beginnen?

Regelmatig de voordelen van vreugdevol volharding en de fout van het nalaten hiervan overpeinzen, want vreugdevolle doorzettingsvermogen wordt ontwikkeld als het een gewoonte wordt door het reflecteren hierop.

Met betrekking tot de voordelen, de Exhortation to Wholehearted Resolve (Adhyasaya - samcodana - sutra) zegt ;

Vertrouw altijd op de nobele vreugdevolle volharding,
Die altijd al het lijden en duisternis laat verdwijnen,
Die de basis vormt van de bevrijding uit de naargeestige rijken,
En wordt geprezen door alle Boeddha's.

Iemand die vreugdevol volhardt
Heeft geen moeite met het vervullen van een taak
Een gewone of een bijzondere
Wie dit geleerde heeft ontvangen zou dan ontmoedigd kunnen zijn door vreugdevol doorzettingsvermogen

Degenen die zich ingesteld hebben in het verkrijgen van de Boeddha verlichting.
Zien de fouten van lethargie en luiheid
En volharden daarom met enthousiasme. Aldus heb ik hen geadviseerd.
Tsong Kha-Pa in Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path)
Chapter: The Perfection of Joyous 2: 182

17.ADHISHTHĀNA.

Van deze drie staat adhishtana, 'onverzettelijke moed', niet alleen gevaren of moeilijkheden te wachten maar, indien verlicht door de intuïtie of Prajñā, 'komt ze deze te boven' en 'gaat verder'. Haar natuurlijke plaats is na virya of 'geestkracht'
De Bron van het Occultisme blz. 57.

*****

Het ontwikkelen van het vermogen van standvastigheid.

Het ontwikkelen van het vermogen van standvastigheid, betekent dat je met volledige inzet en zonder ommekeer elke ding in vreugdevolle volharding uitvoert. Ten eerste, probeer niet alles te doen, onderzoek de situatie. Als je ziet dat je het kan doen begin er dan mee, terwijl als je het ziet dat je het niet kan begin er niet aan. In de eerste plaats begin niet met dingen om het dan na een poosje aan de kant te schuiven. De reden is dat je een gewoonte ontwikkeld om dingen halverwege dingen op te geven wat je zelf hebt voorgenomen om te doen.

Doordat je karakter hierdoor wordt gevormd zul je dan in andere levens dan dit, het voorgenomen besluit gaan afwijzen. Derhalve zal deze "zonde" toenemen in dat leven en in latere levens, en door het lijden zal het effect van de "zonde" toenemen. Bovendien zul je geen andere deugden meer kunnen bereiken omdat je denken gericht is op het uitvoeren van het eerder genomen besluit; een inferieur resultaat zal er ontstaan omdat je hebt afgewend van het eerder genomen besluit.

En je eerder genomen besluit zal zelfs zal niet geheel worden vervuld omdat je het niet volledig hebt uitgevoerd. Kortom, het beloven van jezelf om iets te doen, maar het

Opgedragen door "H. P. B." Aan al haar Leerlingen opdat zij mogen leren en op hun beurt onderrichten.

---

onvoltooid afbreken is een belemmering om andere projecten te verwezenlijken, je karakter destabiliseert en heeft ook effect voor de andere geloften die je hebt genomen.

In deze geest "Engaging in the Bodhisattva Deeds" bevestigt:

Eerst onderzoek ik de benodigde inspanning
Dan besluit ik het te doen of niet te doen.
Indien het onmogelijk is, is het beste om het niet te ondernemen,
Maar eenmaal begonnen, zal ik er niet op terugkeren.

Anders zal mijn karakter worden geconditioneerd (door het beginnen en vervolgens afbreken) in andere levens
Mijn zonden en lijden zal toenemen.
Ook andere acties en hun resultaten
Zullen pover en onvervuld zijn.
Tsong Kha-Pa in Lamrim Chenmo (The Great Treatise on the Stage of the Path)
Chapter : The Perfection of Joyous 2: 196 -197

.....

18.DHYĀNA

Waarvan de gouden poort, eenmaal geopend, de Narjol toegang geeft tot het rijk van het eeuwige sat en de onafgebroken contemplatie daarvan.
Stem van de Stilte blz.46.

*****

De dhyāna-poort is wit en doorschijnend als een albasten vaas; daarin brandt een rustig gouden vuur, de vlam van Prajñā, die van ātman uitstraalt. U bent die vaas. U heeft u losgemaakt van de objecten van de zintuigen, u heeft gereisd op het 'pad van het zien', op het 'pad van het horen' en staat in het licht van kennis. U heeft nu de toestand van titiksha bereikt. Narjol, u bent veilig.
Stem van de Stilte blz. 61 - 62

*****

Kalm en onbewogen schrijdt de pelgrim voort, omhoog langs de stroom die naar nirvanā leidt. Hij weet dat hoe meer zijn voeten zullen bloeden, hoe meer hij zal worden gelouterd. Hij weet zeker dat na zeven korte en snel voorbijgaande levens nirvanā hem ten deel zal vallen. . . .Dit is het hyāna-pad, de veilige haven van de yogi, het gezegende doel waarnaar Srotapatti hevig verlangen. Maar dat is niet het geval als hij het aryahata-pad heeft bereikt.
Stem van de Stilte blz. 66-67

*****

Met de zesde, dhyāna, 'meditatie', diepe contemplatie, het zich leegmaken van alles wat minder is dan het hoogste, vindt een natuurlijk ontwaken van latente krachten plaats, wat uiteindelijk culmineert in eenheid met de essentie van het Zijn.
Duizend lichten aansteken blz. 156.

*****

Hoe moet men meditatie (dhyāna) in praktijk brengen?

Verstandelijk inzicht wordt verkregen door werkelijk te begrijpen dat alle dingen de wet van causaliteit volgen, maar op zichzelf vergankelijk zijn en leeg van elk werkelijk zelf.

Dhyāna heeft twee aspecten: het eerste aspect is een poging om nutteloze gedachten te onderdrukken; het tweede is mentale concentratie, in een poging deze leegte (Sunyāta) van bewustzijn-essentie te beseffen. Eerst zal een beginneling deze twee afzonderlijk moeten oefenen, maar als hij het denken gaat beheersen, zullen die twee samensmelten. . . .

Hij moet contempleren over het feit dat hoewel alle dingen vergankelijk en leeg zijn, ze niettemin op het fysieke gebied een betrekkelijke waarde hebben voor hen die valse voorstellingen koesteren; voor deze onwetenden is het lijden zeer werkelijk – dat was het altijd en zal het altijd zijn – onmetelijk veel leed. . . .

Door dit alles ontwaakt er in het gemoed van iedere ernstige discipel een diep mededogen met het lijden van alle wezens, dat hem tot onverschrokken en geestdriftige ijver en het doen van dure geloften aanspoort. Hij besluit alles wat hij heeft en alles wat hij is te geven voor de bevrijding van alle wezens. . . .

Na deze geloften moet de oprechte discipel te allen tijde, en voor zover zijn kracht en geest het toelaten die daden verrichten die heilzaam zijn voor zowel anderen als hemzelf. Of hij nu loopt, staat, zit of ligt, hij moet vol toewijding zijn denken concentreren op wat wijs is om te doen en wijs is om na te laten. Dit is het actieve aspect van dhyāna.

De Bron van het Occultisme blz. 51.

19.UPEKSHĀ

De volgende, upeksha of 'onderscheidingsvermogen', houdt in het zoeken en vinden van de juiste toepassingsmethode van de pāramitā's, en de juiste plaats is na dhyāna.

De Bron van het Occultisme blz. 57.

*****

Stabilisatie en Inzicht.

Beste vrienden, deze leer van mij is gebaseerd op stabilisatie en inzicht. Maak niet de fout te denken dat stabilisatie en inzicht verschillend zijn. Stabilisatie en inzicht zijn een entiteit, geen twee. Stabilisatie is de substantie van inzicht, inzicht is de functie van stabilisatie. Wanneer het van zichzelf inzicht is, stabilisatie is in inzicht, wanneer van zichzelf stabilisatie is, inzicht is stabilisatie.

Als u weet wat dit betekent, dan heeft u de balans geleerd tussen inzicht en stabilisatie. Studenten op de juiste weg, zeggen niet dat er een verschil is dat stabilisatie eerst komt en vervolgens wordt inzicht voortgebracht of inzicht komt eerst en vervolgens komt stabilisatie tot stand. Degene die zich hier bezig mee houden hebben een dualistische visie in hun lering.

Als je spreekt over het goede, maar je hebt geen goedheid in je hart, dan is je stabilisatie en inzicht een ijdel feit je stabilisatie en inzicht zijn niet in balans.

Als u over het goede spreekt met goedheid in het hart, dan is innerlijke gelijk aan het uiterlijke, dan is stabilisatie en inzicht in balans.

Zelf-verlichting, en de cultivatie hiervan worden niet gevonden in argumenten. Als je argumenteert welke het belangrijkste is, dan ben je gelijk aan onwetende mensen. Als er niet een einde wordt gemaakt aan deze instelling, wordt egoïsme verhoogt en komt niet los van de vier verbeeldingen [van een zelf, een persoonlijkheid, een wezen, en een leven] .

Beste vrienden, hoe kan stabilisatie en inzicht het beste worden voorgesteld? Ze zijn als een lamp en het licht. Als er een lamp is, is er licht, zonder licht, is er duisternis. De lamp is het lichaam van het licht, het licht de functie van de lamp. Deze twee namen zijn verschillend, maar in wezen zijn ze in principe een en dezelfde. De effecten van stabilisatie en inzicht zijn precies zo.

The Sutra of Hui-Neng Grand Master of Zen. Blz. 31.

.....

20.PRAJÑĀ

De sleutel hiervan maakt van de mens een god, een Bodhisattva, een zoon van de dhyani's.

De Stem van de Stilte blz. 46.

*****

Daar wordt klesa voor altijd vernietigd, worden de wortels van tanha uitgerukt. Maar wacht, leerling. . . . Nog één woord. Kunt u goddelijk MEDEDOGEN vernietigen? Mededogen is geen eigenschap. Het is de WET der WETTEN, eeuwige harmonie, ālaya's ZELF; een oeverloze, universele essentie, het licht van eeuwigdurend recht, de juiste ordening van alles, de wet van eeuwige liefde.

Hoe meer u daarmee één wordt, waarbij uw zijn is opgelost in het ZIJN daarvan, hoe meer uw ziel zich verenigt met dat wat IS, des te meer zult u ABSOLUUT MEDEDOGEN worden.

Dit is het arya-pad, het pad van de Boeddha's van volmaaktheid.

Maar wat betekenen de heilige boekrollen die u doen zeggen:

'OM! Ik geloof dat niet alle Arhats de zoete vervulling genieten van het pad van nirvanā.'

'OM! Ik geloof dat de nirvanā-dharma niet door alle Boeddha's wordt beoefend.*' Ja, op het arya-pad bent u niet langer een srotāpanna, u bent een Bodhisattva. De stroom is overgestoken. Het is waar dat u recht heeft op het dharmakāya-kleed, maar een sambhogakāya is groter dan een nirvani en nog groter is een Nirmanakaya – de Boeddha van mededogen.

Buig nu het hoofd en luister goed, Bodhisattva – mededogen spreekt en zegt: 'Kan er gelukzaligheid zijn wanneer al wat leeft moet lijden? Zult u gered worden en de hele wereld horen klagen?'

Nu heeft u gehoord wat werd gezegd. U zult het zevende stadium bereiken en de poort van uiteindelijke kennis doorgaan, maar slechts om u met lijden te verbinden – als u een Tathāgata wilt zijn en in de voetstappen van uw voorganger wilt treden, blijf dan onzelfzuchtig tot het eindeloze einde.

U bent verlicht – kies uw weg.

Zie het zachte licht dat aan de oostelijke hemel gloort. In uitingen van lof verenigen zich hemel en aarde. En uit de viervoudig gemanifesteerde machten klinkt een gezang van liefde op, zowel uit het vlammeende vuur en het stromende water als uit de zoet -geurende aarde en de jagende wind.

Luister! . . . Uit de onpeilbaar diepe draaikolk van dat gouden licht waarin de overwinnaar baadt, klinkt de woordloze stem van de HELE NATUUR op om in duizend tonen te verkondigen: VREUGDE AAN U, MENSEN VAN MYALBA EEN PELGRIM IS TERUGGEKEERD 'VAN DE ANDERE OEVER'. EEN NIEUWE ARHAN IS GEBOREN. . . Vrede aan alle wezens.

De Stem van de Stilte blz. 67- 69

*****

Ten slotte de zevende, Prajñā, 'verlichting, wijsheid' – 'de sleutel hiervan maakt van de mens een god, een Bodhisattva, een zoon van de dhyani's'. Wij zullen 'van een sterveling een god' zijn geworden, zoals de orfische kandidaat dit heilige moment van de zevende inwijding beschrijft, wanneer transcendentie en immanentie één worden.
Duizend lichten aansteken blz. 156.

*****

Hoe kan men intuïtieve wijsheid (Prajñā) in praktijk brengen?

Wanneer iemand door het trouw beoefenen van dhyāna, samadhi bereikt, staat hij boven onderscheidingsvermogen en kennis; hij heeft het volmaakte één-zijn van bewustzijn-essentie verwerkelijkt. Met deze verwerkelijking komt een intuïtief inzicht in de aard van het heelal. . . . hij beseft nu het volmaakte één-zijn van essentie, potentialiteit en activiteit in tathagataschap. . . . Prajnaparamita is de hoogste, volmaakte wijsheid; haar oogst komt ongezien, zonder inspanning, spontaan; ze doet alle zaken die schijnbaar verschillen, goede of kwade, samensmelten tot één volmaakt geheel. . . .
Laten daarom alle discipelen, die naar de hoogste, volmaakte wijsheid streven, die Prajnaparamita is, zich ijverig toeleggen op het volgen van de regels van het edele pad, want alleen dat zal hen leiden naar de volmaakte verwerkelijking van het Boeddhaschap.

Om de ware aard van Prajñā te begrijpen en spiritueel aan te voelen, is het noodzakelijk de opvatting van 'deze zijde' op te geven en met spiritueel begrip over te gaan naar de 'andere oever' (para), of de andere benaderingswijze van de dingen. Aan 'deze zijde' zijn we verwickeld in een bewustzijnssfeer van verstandelijke analyses en bijzonderheden, die een wereld wordt van gehechtheid en onderscheid op een lager niveau. Wanneer we deze innerlijke 'ommekeer' tot stand brengen, dit verheffen van ons bewustzijn naar de mystieke 'andere oever' van het zijn, dan stappen we met meer of minder succes een wereld van bovenzinnelijke werkelijkheden binnen van waaruit we de dingen kunnen zien in hun oorspronkelijke en spirituele eenheid, achter de māyā van de bedrieglijke sluiers van veelvormigheid; en kunnen we doordringen tot de essentiële aard van deze werkelijkheden en ze leren kennen zoals ze werkelijk zijn.

Deze toestand van innerlijke helderheid en nauwkeurige spirituele en mentale waarneming verschilt zo van de vertrouwde werkingen van ons deze-zijde-bewustzijn in

onze alledaagse wereld van vergankelijke verschijnselen, dat een ongeoefende geest deze in verband brengt met het idee van een leegte, een vacuüm. Leegte (Sunyāta, om de boeddhistische term te gebruiken) in haar ware metafysische betekenis moet echter niet worden verward met 'het niets', wat een absolute ontkenning van het ware zijn en dus vernietiging zou betekenen. Ook kan men haar niet begrijpen door middel van de verstandelijke vermogens, maar eerder door directe of onmiddellijke waarneming, wat tot de hoge spiritueel-mentale toestand behoort die Prajñā wordt genoemd en die uitgaat boven het mayavisch onderscheid tussen zijn en niet-zijn, tussen het bijzondere en het universele, tussen het vele en het ene.

Deze hoge toestand is inderdaad de intuïtieve kennis en het doordringende inzicht van de geest-ziel in de mens, zijn buddhi-manas, dat oneindig veel krachtiger en doordringender is dan het puur verstandelijke begrijpen. Die intuïtieve kennis en dat inzicht zijn voortdurend werkzaam in de meest verheven en universele schuilhoeken van ons bewustzijn. Door het geleidelijk ontwaken van de lagere mens tot volledig besef van dit spiritueel-mentale bewustzijn – dat in zijn actieve manifestaties identiek is met Prajñā – verheffen we ons uit de lagere rijken van ons bewustzijn, ontsnappen we aan de slavernij van onwetendheid en onkunde (Avidya) en bevrijden we ons van de verschillende soorten innerlijke en uiterlijke pijn. Deze verlossing betekent het bereiken van de hoogste verlichting en van bevrijding (mukti). Kortom, prajna kan misschien het best worden vertaald met intuïtie en wel die ogenblikkelijke verlichting of volledige kennis die werkelijk goddelijk is.

In de Prajñā pāramitā-cyclus van boeddhistische geschriften wordt Prajñā beschouwd als het leidende beginsel van de andere pāramitā's, dat naar deze verwijst als de methode om de werkelijkheid te bereiken. Ze wordt vergeleken met het waarnemende en begrijpende oog, dat met volmaakte helderheid van visie de horizonnen van het leven verkent en het pad uitstippelt dat door de aspirant moet worden gevolgd. Zonder prajñā zou het de andere pāramitā's ontbreken aan een van hun hoogste elementen; ze leidt hun voortgaande ontwikkeling, ongeveer zoals de aarde de voedingsbodem verschaft voor de plantengroei.

Alle wezens in het heelal bezitten Prajñā, hoewel ze niet zelfbewust werkt, tenzij die entiteiten in de loop van hun evolutionaire pelgrimstocht er één mee zijn geworden. De dieren, bijvoorbeeld bijen en mieren, hebben Prajñā, maar elk zelfbewust besef daarvan ontbreekt bij hen, want het zich bewust verenigen met Prajñā begint pas bij de mens – ten minste op deze aarde. De eerste zwakke werking van Prajñā openbaart zich in de mens als een streven naar verlichting, liefde en wijsheid; ze begint te bloeien in de Bodhisattva en staat in volle bloei in de Boeddha's en christussen, wat de toestand van volmaakte verlichting is.

De hoge chela of ingewijde die met succes het stadium heeft bereikt waarin hij de pāramitā's is geworden, waarin zijn bewustzijn kristalhelder en relatief onbegrensd is, waarin zijn hele wezen is afgestemd op de spirituele ziel van de mensheid en hij zijn zelf heeft opgegeven voor de onzelfzuchtige heerlijkheid te leven voor al wat is, wordt technisch een Bodhisattva genoemd – 'iemand wiens essentie (sattva) de aard van wijsheid (bodhi) heeft'. Het motief dat de ware discipel aanspoort om in zichzelf de hoogste verlichting te verwezenlijken, is nooit persoonlijk voordeel, hoe verheven en vergeestelijkt ook, maar de drang de hele wereld tot zegen te zijn, alle wezens te bevrijden uit de ketenen van onwetendheid en pijn, en in zijn hart mededogen op te

wekken voor al wat leeft, zodat ieder levend wezen na verloop van tijd de volmaakte bevrijding kan bereiken.

In het Mahaprajnaparamita wordt aan Śāriputra de vraag gesteld of de Bodhisattva alleen aan andere Bodhisattva's respect verschuldigd is en niet 'aan alle wezens in het algemeen'. De wijze antwoordt daarop dat hij in feite 'met hetzelfde gevoel van zelfverloochening aan hen eerbied moet bewijzen als aan de Tathāgata's'. Hij vervolgt dan met te zeggen:

De Bodhisattva moet op die manier een groot gevoel van mededogen voor alle wezens opwekken en zijn geest volledig vrijhouden van arrogantie en eigenwaan, en hij moet het gevoel hebben: ik zal alle doeltreffende middelen gebruiken om alle levende wezens te doen beseffen wat het belangrijkste in hen is, namelijk hun boeddha-aard (buddhatā). Door dat te beseffen worden ze allen boeddha's, . . .

Prajñā neemt in een individuele entiteit, zoals een mens, bijna dezelfde plaats in als ādi-buddhi of mahābuddhi in het heelal. Een van de basisregels van de esoterische wijsheid is dat ons heelal een entiteit is; daarom kunnen we zijn individuele universele denkvermogen of bewustzijn voorstellen als een uitgestrekte oceaan van zelfbewuste buddhi-mānasische energiepunten. Vanuit dit standpunt kan prajñā worden beschreven als het spirituele individuele bewustzijn van ieder lid van de menigten dhyani-chohans of kosmische geesten.

Als iemand dus prajñā-bewustzijn heeft verworven, heeft hij zelfbewust contact met het Buddhi-mānasische denkvermogen van het wonderlijke wezen van onze hiërarchie. Uit het voorafgaande moet duidelijk zijn dat er onder de leden van een hiërarchie talrijke verschillen bestaan in de hoogte die ze hebben bereikt; er zijn graduele verschillen tussen wat een chela heeft bereikt die aan het begin van het pad staat en een mahātma, gevolgd door nog hoogstaandere wezens die een nog dieper besef van prajñā hebben op de ladder van groei, die zich hoger en hoger uitstrekt tot het wonderlijke wezen wordt bereikt.

De prajñā is in allen dezelfde; het verschil tussen de individuele wezens ligt in de mate waarin ze haar tot uitdrukking hebben gebracht. Er bestaan ook nog verschillen van andere aard, zoals die tussen iemand die een betrekkelijke verwezenlijking van prajñā heeft bereikt en nirvāna binnengaat, en een ander die hetzelfde heeft bereikt maar afziet van nirvāna. Hier ligt een belangrijk onderscheid gebaseerd op kosmische ethiek: hij die nirvāna heeft bereikt maar het verzaakt en terugkeert om de wereld te helpen, staat moreel veel hoger dan iemand die nirvāna binnengaat voor zijn eigen geluk. Beiden hebben de eenwording met prajñā in voldoende mate bereikt om de Nirvanische toestand te verdienen, maar degene die deze toestand verzaakt, heeft zelfbewuste verwezenlijking van prajñā op een hoger buddhisches gebied bereikt dan hij die nirvāna verdient en het binnengaat.

De sleutel tot dit mysterie ligt in het feit dat elk van de zeven beginselen van de menselijke constitutie zevenvoudig is en daarom is ook buddhi, de zetel van prajna, zevenvoudig. We zien dus dat degene die nirvāna binnengaat, heeft bereikt wat we kāma-buddhi noemen, en niet hoger is gegaan in de graad van verwezenlijking van prajna; terwijl de ander die nirvāna verzaakte, die toestand van buddhisches prajñā heeft bereikt, die we kunnen omschrijven als buddhi-buddhi of als manas-buddhi.

De boeddha's en mahaboeddha's zijn zij die verkeren in wat we de atmische toestand van buddhi kunnen noemen – en die zich volledig en onvoorwaardelijk één voelen met het heelal.

De Bron van het Occultisme blz. 53 – 56.

*****.

Prajñā. U moet weten dat de Boeddha-natuur fundamenteel niet verschillend is in onwetende mensen en wijze mensen. Het is alleen vanwege de verschillen in illusie of verlichting dat de boom onwetendheid of wijsheid is.

The Sutra of Hui-Neng Grand Master of Zen. Blz. 31.

*****.

ANANDA: De alwetende Heer Boeddha, belichaming van universele verlichting, geeft nooit een voorkeur aan de perfectie van vrijgevigheid, de perfectie van goedheid, de perfectie van geduld, de perfectie van verbintenis of de perfectie van meditatie. Alleen de ongeëvenaarde perfectie van wijsheid, transcendent inzicht in de nu en transparante werking van alle mogelijke verschijnselen, blijft de Heer Boeddha voortdurend in extase, lovend, intensief en stralend doorgeven en onderwijzen.

De HEER BUDDHA: U heeft dat nauwkeurig waargenomen, geliefde Ananda. De perfectie van wijsheid alleen genereert en onderhoudt de andere vijf transcendent perfecties het pad van de Bodhisattva, de transformerende onbaatzuchtige energie van het conventionele, egocentrische uni-vers.

Overweeg, Ananda, een bepaalde daad om te geven dat niet is vrijgegeven en verlicht door het beginsel van Prajnaparamita – de zuivere leegte, het nu en de transparante werking van altijd aanwezige ZELF bestaande. Deze daad is dan niet radicaal getransformeerd om te worden toegepast voor het ontwaken van alle bewuste wezens. Kan een dergelijke conventioneel genereus daad ooit als Dana-pāramitā worden beschouwd, de perfectie van vrijgevigheid, waarin geen onafhankelijke gever of ontvanger, geen geschenk of een substantieel proces van geven bestaat of gekristalliseerd?

ANANDA: op geen enkele wijze, edele Heer.

Mother of the Buddhas. Blz. 84.

---

21. Prabodha or Sambuddhi

Er worden twee namen gegeven aan de tiende pāramitā: prabodha, 'ontwaken van het innerlijke bewustzijn', brengt kennis en voorkennis mee en opent dus heerlijke visioenen op het pad; en sambuddhi, 'volledige of volmaakte verlichting of inzicht' of het zich bewust zijn van zijn eenheid met het spirituele, is het toppunt of de kroon van alle.

Anders gezegd, het is 'eenwording met buddhi'.

De Bron van het Occultisme blz. 57

*****.

Maar dit kan ik u zeggen. Er is een manier om zich bewust te worden van duur per se, als het bewustzijn uit tijd schijnt te zijn weggenomen. Het is iets wat men niet kan beschrijven. U moet het tijdelijk ervaren om het te begrijpen. Toch vraag ik me af hoevelen van u die ervaring niet hebben gehad, op het moment tussen dromen en wakker zijn, of vlak voor u in slaap valt, of misschien tijdens een flauwte, of er vlak voor of erna, als alle kenmerken van tijd plotseling zijn verdwenen en u zich alleen bewust bent van een volslagen onmetelijkheid, een volkomen werkelijkheid en tijdeloosheid, en alles weg is dat door het verstand kan worden begrepen.

Maar wel heel begrijpelijk is voor de intuïtie; en wanneer dit tot de 'n'de graad wordt gebracht, dat is tot het zuivere onvermengde bewustzijn van de innerlijke geest, waar zich alle wijsheid, kennis en visie bevinden, ontstaat wat de hindoeeyogi's bedoelen als ze spreken over **sambuddhi**-samadhi of soms alleen samadhi.

Als het bewustzijn in die toestand is geconcentreerd noemen de boeddhisten het nirvanā – nirvanā betekent 'uitgeblazen'. Weet u waarom? Om wat ik zojuist heb beschreven. Alle lagere kenmerken van het persoonlijke ego zijn in een latente toestand verzonken, zijn verdwenen of overwonnen. Uw bewustzijn is tijdelijk één in omvang met het heelal.
De Wind van de Geest blz. 275.

*****

Het verenigen van inzicht en Sereniteit

Hoe combineer en verkrijg je een balans tussen inzicht en sereniteit? En waarom wordt dit het pad van de vereniging genoemd? Er wordt gezegd dat deze wordt bereikt door **de negen mentale** toestanden. Op basis de negende te hebben bereikt, evenwicht en een volledig concentratie te hebben bereikt, zul je de hogere wijsheid gaan toepassen, de differentiatie van verschijnselen. Op dat moment betreedt u op een natuurlijke wijze en moeiteloos het pad van de gedifferentieerde verschijnselen. Omdat het pad van sereniteit onbezwaard is door het streven, is de inzicht zuiver, schoon, en komt na sereniteit en is volledig doordrongen van vreugde. Daarom is uw sereniteit en inzicht gecombineerd en in balans, daarom wordt deze weg de vereniging van sereniteit en inzicht genoemd.

Tsong Kha-Pa in Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path)

Chapter: The Perfection of Joyous 3: 358

.....
4

22. Drie soorten Pāramitā's

Voorts, zei Mahāmati: de Gezegende (de Boeddha) heeft gezegd dat door het vervullen van de zes Pāramitā's het Boeddha schap wordt gerealiseerd. Wat zijn de zes Pāramitā's? En hoe worden ze vervuld?

De Gezegende antwoordde: Mahāmati, **er zijn drie soorten Pāramitā's**. Wat zijn de drie? Zij zijn **de wereldlijke, de super-wereldse, en de hoogste super-wereldse**.

Van deze, Mahāmati, worden **de wereldse Pāramitā's** aldus beoefend: door de hardnekkige naleving van het idee van een ego-ziel en alles wat ertoe behoort **tot het vast houden aan het dualisme**. Zij die kiezen voor deze wereld van de vormen, enz., zullen door het praktiseren van de Pāramitā van barmhartigheid (Dana) toegang tot de verschillende rijken van het gemanifesteerde verkrijgen.

Op dezelfde manier, Mahāmati, zal de onwetende de Pāramitā's van moraliteit (Sīla), geduld (Kshanti), energie (Virya), Dhyāna, en Prajna praktiseren en daardoor

psychische vermogens verkrijgen en geboren worden in de hemel van Brahmā.

Ten aanzien van de **super- wereldse Pāramitā's**, deze worden beoefend door de Sravaka; s (Toehoorders – beginners) en Pratyekaboeddha wiens gedachten bezeten zijn van het Nirvana als doel, de Pāramitā van barmhartigheid (Dana), etc. worden dus uitgevoerd door hen, die net als de onwetenden wensen te genieten van Nirvana voor zichzelf.

Nogmaals, Mahāmati, **dat de hoogste super-wereldse Pāramitā's**, worden beoefend door de Bodhisattva-Mahāsattvas, de praktiserende van de hoogste vorm van spirituele discipline, dat is; vast kunnen stellen dat er niets in de wereld bestaat dan alleen **dat wat de geest zelf is op grond van discriminatie, en het begrijpen dat dualiteit de geest zelf is.**

Zij zien dat door het ophouden van het functioneren van discriminatie, het vasthouden van iets wat niet bestaat dan alleen in de geest, en vrij van alle gedachten van de gehechtheid aan objecten die van de geest zelf, praktiseren de Bodhisattva's de Pāramitā van Barmhartigheid (**Dāna**) in het belang en het geluk van alle wezens.

Ondertussen werkzaam in een objectieve wereld ontstaat er geen discriminatie in hen, ze werken met een hoog moraal en dit is de Pāramitā van moraliteit (**Shīla**).

Om geduld te oefenen en geen gedachte van discriminatie krijgen door de volledige kennis van het vastgrijpen en vast te houden, is de Pāramitā van geduld (**Kshanti**).

Om jezelf te oefenen met energie uit het eerste deel van de nacht tot aan het einde, in overeenstemming met de disciplinaire regels door geen gelegenheid geven tot discriminatie, is de Pāramitā van energie (**Vīrya**)

Door geen discriminatie te koesteren en geen filosofische opvatting van nirvanā te volgen, dit is de Pāramitā van Dhyāna. (spiritueel - intellectuele contemplatie)

Ten aanzien van de Pāramitā van Prajna: **wanneer de discriminatie van de Geest zelf ophoudt**, wanneer de dingen grondig worden onderzocht door middel van intelligentie, **is er geen terugval meer in het dualisme**, in plaats daarvan vindt er een afkeer in de houding, terwijl het oude karma niet is vernietigd. Wanneer transcendentale kennis wordt uitgeoefend voor het vervullen van zelfrealisatie, dit is de Pāramitā van prajna. Deze, Mahāmati, zijn de Pāramitā's en hun betekenis.

"The Lankāvatāra Sutra" by D.T.Suzuki blz. 204-205.

.....

23.Het vaste aantal perfecties (pāramitā's) gebaseerd op basis van de drie trainingen.

De aard van de training in ethische discipline (śīla) [**de eerste van de drie trainingen**] is de praktijk van ethische discipline. Voorafgaande aan de training in ethische discipline, is de vrijgevigheid (**dāna**), want als je eenmaal vrijgevigheid hebt geleerd dan sta je onverschillig tegenover bezittingen en kun je heel goed de ethische discipline

aanvaarden³

De ondersteuning tijdens de training in ethische discipline is geduld (**kshānti**), want het geduld om jezelf niet te verdedigen of represailles te nemen als je wordt belast of uitgehouden, enz. is een bescherming van uw correct aangenomen ethische discipline.

Meditatieve stabilisatie (**dhyāna**) is het trainen van de geest [**de tweede training**, de training in meditatieve concentratie], en wijsheid (**prajñā**) is de training in wijsheid [**de derde training**].

De vreugdevolle volharding (**vīrya**), maakt een deel van alle drie de trainingen, zodat de volmaaktheden (**pāramitā's**) op zes worden gesteld.

Het Ornament voor de Mahayana Sutra luidt als volgt: 183

De overwinnaar presenteert de zes perfecties op de juiste wijze.

Wat betreft de drie trainingen: drie zijn de eerste twee van de zes verband houdend met de laatste twee, één is in alle drie.

Door een volmaakt leven te leiden, brengt u zowel voor anderen als voor uzelf uw doelstellingen tot voltooiing; door het in de praktijk uitvoeren van bepaalde vormen van opleidingen en door het bezit van een verscheidenheid van methoden, afhankelijk in welk voertuig u zich bevindt. (Zie punt 22 van de aanvullende noties: De drie soorten Pāramitā's)

Besef dat op deze manier de zes perfecties alles omvatten en samenwerken en tot doel hebben de bovengenoemde perspectieven te completeren en in hun vaste volgorde de doelstelling de doelstelling, het Mahayana, de methoden en trainingen tot voltooiing brengen.

Overpeins tot je een diepe overtuiging krijgt hoe de zes volmaaktheden de som zijn van alle belangrijke punten van de Bodhisattva praktijk.

Verder er zijn er twee oorzaken om niet direct het cyclische bestaan te kunnen overstijgen; gehechtheid aan bezittingen en aan een woning. De oplossingen hiervoor zijn respectievelijk; vrijgevigheid (**dāna**) en ethische discipline, (**śīla**)

U kunt een keer deze gehechtheid overstijgen, maar toch weer terugvallen zonder het einddoel te hebben bereikt. Hiervoor zijn twee oorzaken; het lijden veroorzaakt door de wandaden van levende wezens en ontmoedigd raken door de lange duur waarin u deze deugd al heeft uitgevoerd.

De oplossingen hiervoor zijn respectievelijk geduld (**kshānti**) en vreugdevolle volharding of doorzettingsvermogen (**vīrya**). Als je eenmaal begrijpt hoe vol te houden door minachting te hebben voor het eigen leed en schade, en een enthousiasme hebt die zelfs een eeuwigheid beschouwt alsof het een dag is, je moet ze op verschillende manieren beoefenen.

---

³ In de Stem van de Stilte wordt Śīla als Harmonie in woord en daad beschreven. Goed beschouwd zijn Ethische discipline en Harmonie de twee zijden van dezelfde Munt, de orde en regelmaat.

Toevoeging: de samensteller.

Als u dit doet dan zult u in staat zijn door een geduldige en vreugdevolle volharding stand te houden, die als de oplossingen fungeren om oorzaken te vermijden waardoor u weer terug zult vallen. Ze zijn van het grootse belang!

Vergeet nooit de zaak van de Bodhisattva daden, zelfs in de hedendaagse deugd cultuur, velen zijn er die beginnen, maar weinigen die na een tijdje niet terug terugvallen, omdat (1) de verdraagzaamheid voor de geringste ontberingen klein is, en, (2) hun enthousiasme voor het pad dat ze cultiveren lauw is. Dit is het resultaat van het niet in de praktijk brengen van hun persoonlijke instructies van geduld en vreugdevol volharding.

Er zijn twee oorzaken waardoor uw deugd verloren gaat, zelfs als je na een tijd niet terugkeert, laten afleiden waarbij je aandacht niet is gestabiliseerd op een deugdzzaam onderwerp van meditatie, en verkeerde wijsheid.

De oplossingen hiervoor zijn respectievelijk meditatieve stabilisatie en wijsheid.

Meditatieve stabilisatie is een oplossing want er wordt gezegd dat zelfs een deugdzzaam handeling zoals het herhalen van mantra's en het dagelijks herhalen van citaten zinloos zijn als je aandacht door iets anders wordt afgeleid.

Wijsheid is een oplossing, want als je faalt de wijsheid en het inzicht te ontwikkelen die volledig inzicht verschaffen van de boeddhistische leer, zul je je kunnen vergissen door iets aan te nemen of af te wijzen en het vervolgens ten onrechte uitvoeren.

Dit brengt het aantal volmaaktheden op zes in termen van hun wezenlijke remedie die de klasse van de verschijnselen die onverenigbaar zijn met deugd te elimineren.

Het aantal volmaaktheden (pāramitā's) is op zes vastgesteld, gebaseerd vanwege het feit dat ze de basis zijn voor het bereiken van elke boeddha kwaliteit. Dit komt omdat de eerste vier volmaaktheden de voorwaarden zijn voor meditatieve stabilisatie, dus door middel van deze vier de meditatieve stabilisatie te bereiken, de perfectie van het niet afleiden.

Bovendien als u Uw inzicht op basis hiervan cultiveert, zult U de werkelijkheid kennen.

Vaststelling van het aantal volmaaktheden op zes in overeenstemming met hun wezen (zie voorgaand artikel punt 22 van de aanwijzing, de drie soorten pāramitā's) met het helpen om levende wezens bewuster maken. Vergelijkbaar zoals eerder vermeld naar de derde pāramitā [het perfectioneren van een volledige vervulling van de doelstellingen van anderen ']

Ik heb hier de nobele Asanga's leringen toegelicht zoals die gepresenteerd wordt in de uitgebreide toelichting van de Perfectie van Wijsheid Sutra in achtduizend regels (Abhisamayalamkaraloka)] door de meester Haribhadra. Het is uiterst cruciaal om doordrongen te worden van de zes volmaaktheden (pāramitā's)

Vertaald uit: Long Rim Chen Mo. 2: 109-110
(The Great Treatise on the stages of the Path to Enlightenment).
By Tsong-Kha-pa

.....

24. De vier paden.

Srotāpanna – (letterlijk) ‘hij die de stroom is ingegaan’, die naar de oceaan van nirvanā leidt. Deze naam duidt het eerste pad aan.

De naam van het tweede is het pad van **sakridāgāmin**, ‘hij die nog (maar) eenmaal geboren zal worden’.

Het derde wordt **anāgāmin** genoemd, ‘hij die niet weer zal reïncarneren’, tenzij hij dat wenst om de mensheid te helpen.

Het vierde pad staat bekend als dat van een **rahat of arhat**. Het is het hoogste. Een arhat aanschouwt nirvanā gedurende zijn leven. Voor hem is dit geen postmortale toestand, maar samadhi waarin hij de volkomen gelukzaligheid van nirvanā ervaart.

De Stem van de Stilte blz. 89.

*****

In exoterische boeken worden vier graden van inwijding genoemd, die in het Sanskriet bekend staan als respectievelijk ‘**Sṛōtāpanna**’, ‘**Sagardagan**’, ‘**anāgāmin**’ en ‘**Arhan**’ – **de vier wegen** naar nirvani in deze, onze vierde Ronde, dragen dezelfde namen. Hoewel de Arhan het verleden, het heden en de toekomst kan zien, is hij nog niet de hoogste ingewijde, want de adept zelf, de ingewijde kandidaat, wordt chela (leerling) van een hogere ingewijde.

Nog drie hogere graden moeten worden veroverd door de Arhan die de top van de ladder van Arhatschap zou willen bereiken. Enkelen hebben deze al in ons huidige vijfde ras bereikt, maar de vermogens die nodig zijn voor het verkrijgen van deze hogere graden zullen in de gemiddelde asceet pas volledig worden ontwikkeld aan het einde van dit Wortelras en in het zesde en zevende.

Er zullen dus altijd ingewijden en niet-ingewijden zijn, tot het einde van dit kleine manvantara, de tegenwoordige levenscyclus. De Arhats van de ‘vuurnevel’ van de 7de rang zijn maar één stap verwijderd van de oorsprong van hun hiërarchie – de hoogste op aarde en van onze aardketen. Deze ‘oorsprong’ heeft een naam die alleen door een samenstel van een aantal woorden kan worden vertaald – ‘de altijd levende menselijke Waringen’. Men zegt dat dit ‘wonderlijke Wezen’ in het eerste deel van het derde tijdperk, vóór het scheiden van de geslachten tijdens het derde Ras uit een ‘verheven gebied’ is neergedaald.

De Geheime Leer 1: 235.

*****

De Boeddha zegt: " Subhuti, wat denk je? Denkt een **srotāpanna**: " Nu heb ik heb de vruchten van srotāpatti verkregen? " Subhuti antwoord: Nee, Wereld vereerde, dat doet hij niet. Waarom niet? Want srotāpanna betekent " het ingaan van de stroom "er is hier geen sprake van een stroom ingaan. Een echte srotāpanna is iemand die zich met geen geluid, geur, smaak, streling, of een opkomende gedachte verbindt.

" Subhuti, wat denk je? Denkt een **sakridāgāmin**, nu heb ik de vruchten van een sakridāgāmin verkregen? " Subhuti antwoord: "Nee, Wereld vereerde, dat doet hij niet.

Waarom niet? Want sakridāgāmin betekent "gaan en nog één keer komen." Hij of zij die begrijpt dat er in werkelijkheid geen gaan en komen is, is een werkelijke sakridāgāmin

" Subhuti, wat denk je? Denkt een **anāgāmin**, nu heb ik de vruchten van een anāgāmin verkregen? Subhuti antwoord: "Nee, Wereld vereerde, dat doet hij niet. Waarom niet? Want anāgāmin betekent: "Niet meer komen", in werkelijkheid is er geen "Niet meer komen", daarom kan de degene die dit beseft een werkelijke anāgāmin worden genoemd. "

" Subhuti, wat denk je? Denkt een Arhat, nu heb ik het **Arhatschap** verkregen? Subhuti antwoord: "Nee, Wereld vereerde, dat doet hij niet. Waarom niet?" Omdat er geen dharma is wat arhat benoemd kan worden. Als, Wereld vereerde een arhat denkt: "Ik heb Arhatschap verkregen," dan betekent dat hij het idee van een ego-zelf, een persoon, een levend wezen, of een ziel heeft.

The Diamond Sutra, Mu Soeng, blz. 143 -144.

.....

26. De gouden sleutels zevenmaal omdraaien.

Over de sleutels tot de geheimen van de Dierenriem, die bijna voor de wereld verloren zouden zijn, merkte de schrijfster ongeveer tien jaar geleden in 'Isis Ontsluierd' op dat 'de genoemde sleutel zeven keer moet worden omgedraaid vóór het hele stelsel is onthuld. Wij zullen hem maar **eenmaal** omdraaien en zo de oningewijde één vluchtige blik in het mysterie toestaan. Gelukkig is hij die het geheel begrijpt!'

Hetzelfde kan men zeggen van het hele esoterische stelsel.
De Geheime Leer 1:22

*****

Omdat het Esoterische stelsel zeventvoudig is kan het ook worden toegepast voor de Pāramitā's

Om bijvoorbeeld de perfectie van Dāna - barmhartigheid te bereiken moeten tegelijk daarbij ook Sīla - harmonie, Kshānti - mild geduld, Virāga - gelijkmoedigheid ten opzichte van genot en leed, Vīrya - onverzettelijke moed, Dhyāna-onafgebroken contemplatie en in het bijzonder Prajñā - inzicht en wijsheid worden toegepast

Dit geldt voor elk van de gouden sleutels.

*****

27. De vereniging van de absolute en relatieve waarheid.

De creatieve paradox die inherent is aan de lering van Sunyāta is de kern van de Mahayana traditie. Het houdt tegelijkertijd de visie van twee niveaus van de waarheid in, de relatieve en de absolute en ze staan in relatie met elkaar. De Hart Sutra en de Diamant Sutra zijn de meest welsprekende voorbeelden van deze creatieve paradox. De Zen traditie heeft deze lering geërfd en opnieuw de kern van deze leer geformuleerd in een onderscheidende manier.

Wat was de belangrijke omslag in Tsong-Khapa zijn begrip van de Prajnaparamita's? Deze vraag kan adequaat worden besproken door geavanceerde geleerden die ook meditatie meesters zijn. Als beginners op de weg kunnen we alleen de algemene contouren waarnemen. Tsong-Khapa zijn inzichten waren primair gebaseerd op liefdevol mededogen op alle niveaus van de boeddhistische leringen en, als aanvulling de primaire rol van de relatieve aanwezigheid van het lijden van wezens. Alle levende wezens lijden, leert de Boeddha.

Levende wezens zijn dus, de inspirators en de ontvangers van het hart voelend mededogen en zijn, in die zin weldoeners of zelfs de moeders van de Bodhisattva's, die de gelofte hebben afgelegd om ze te bevrijden van het lijden. Ontwaakte Bodhisattva's komen voort uit de gelederen van de levende wezens die zijn gedompeld in de verschrikkelijke droom van het lijden.

Het gaat hier om de basisprincipe van het Mahayana. De relatieve waarheid van het bestaan is; dat er ontelbaar veel lijdende wezens zijn, een conditie wat de motivatie is van het mededogend Mahayana om te streven naar het ontwaken van het universele bewustzijn in deze wezens.

Deze relatieve waarheid van het lijden mag niet worden geabsorbeerd zelfs niet subtiel door de absolute waarheid, de werkelijkheid van een inherent onbaatzuchtige uitgestrektheid, een oneindige, lege ruimte, intrinsiek vreedzame en gelukzaligheid is. Relatieve en absolute waarheid moeten in een subtiel balans zijn, in een perfecte harmonie.

Onze persoonlijke verantwoordelijkheid voor het fysieke welzijn en spirituele evolutie van alle levensvormen moet niet alleen serieus genomen te worden, maar consequent vooropgesteld in de boeddhistische uitvoering. Paradoxaal genoeg, hoe radicaler de leer van volmaakte wijsheid zich verwijderd van onze visie op de lagere fysieke of metafysische beginselen, het lagere substantiële zelf van de wereld, hoe intensiever het liefdesgevoel we hebben met de levende wezens, en we ze allemaal zonder uitzondering waarderen als de meest waardevolle, meest geliefde, het meest nauw verbonden met ons bestaan. Tibetaanse leermeesters hebben altijd uitdrukkelijk aangegeven om alle levende wezens als onze moeders te beschouwen.

Filosofisch betekent deze paradox dat we de relatieve structuren van wezens en gebeurtenissen hoe onwerkelijk ze ook zijn vanuit het standpunt van absolute waarheid, moeten blijven gehandhaafd, beschermd en zelfs de coherente werking ervan verhogen. Onze eigen reïncarnerende carrière als een continue gedachten stroom en de morele plicht van een universeel mededogen waarop deze carrières uiteindelijk zijn gevestigd, zijn niet een of andere vorm van illusoir bestaan. Het relatieve is een volwaardige partner in de mystieke vereniging met het absolute. Feitelijk omdat het de juiste sfeer is van mededogend actie, het relatieve wordt belangrijker meer geestelijk geladen dan het absolute.

Dit was wat Lama Tsong-Khapa met een schok realiseerde tijdens zijn geheel ontwaken. Een vereniging van het absolute en relatieve in een totaal verlicht mededogen, een ervaring zonder onderscheid tussen subject en object wat de mystieke geboorte geeft van Moeder Prajnaparamita haar kinderen die duidelijk en vreugdevol de leegte ervaren, substantie loos, transparant het schijnbare zelfbestaan gewaar te worden, terwijl zij

zich ophouden in de diepten van liefdevolle zorg, voortdurende de ondenkbare diepte van de Werkelijkheid overpeinzend zonder te verdwijnen in die oneindige diepten, in plaats daarvan actief te blijven met de bestemming van alle levende wezens.

Deze verhoging van de relativiteit, de onvermoeibare zorg voor het relatieve bestaan impliceert dat mededogen verre van een externe of secundair toevoegsel aan het transcendente inzicht is, maar de belangrijkste uiting van het EENHEID bewustzijn is.

Dergelijk gnostische Groot Mededogen laat iemand toe het absolute de transparante openheid, en het relatieve de harmonieuze werking van alle mogelijke structuren, om op hetzelfde moment te omarmen en met dezelfde gepassioneerde houding van hart en geest. Onbaatzuchtige liefde voor alle wezens wordt dus zelf de radicale wijsheid van non-dualiteit. Deze liefde - wijsheid, of gelukzaligheid - leegte zoals het wordt genoemd in de Tantrisme of Vajrayana traditie, beschouwd het relatieve bestaan van levende wezens als een primaire, onherleidbaar en onontkoombaar feit. Dit onuitsprekelijke ontwaken, deze fusie van een relatieve waarheid en de absolute waarheid, werd door Tsong-Khapa in zijn veertigste jaar ervaren en is onmogelijk te karakteriseren, maar de Prajnaparamita's Sutra onderstreept voortdurend:

Ongeacht welke hoge sferen van het meditatieve verwezenlijkt kan worden, deze bewustzijn stroom van mededogend richt zich niet op het verblijf hier in dit leven of toekomstige levens maar blijft zo geconcentreerd op het lijden van de wezens in de zintuiglijke wereld van het verlangen (Kāma-Dhātu) dat haar vrijwillige wedergeboorte niet zal plaatsvinden in een van de verfijnde rijken van sublieme vorm (Rūpa Dhātu) of binnen zalige vormloosheid (Arūpa- Dhātu)⁴

Mother of the Buddhas. Blz. 9-11.

*****

28. Sunyāta

De ondenkbare diepe realisatie van de Bodhisattva is het verblijven zonder een verblijfplaats te hebben om te verblijven, waar geen objectieve of subjectieve constructies zijn, zonder een enkele metafysisch of fysische ondersteuning. Deze spontane en fundatie loos verblijf in isolatie van elke abstracte wereldvisie is met een oneindig grotere waarde dan welk religieus onderwijs of contemplatieve ervaringen.

De creatieve paradox die inherent is aan het onderwijs van Sunyāta is van de Mahayana traditie. Simultaan behoort het tegelijkertijd tot de visie van de waarheid - de relatieve en de absolute die elkaar informeren. De Hart Sutra en de Diamond Sutra zijn de uitdrukkingen van deze paradox. De Zen-traditie erfde de mantel van deze leringen en bracht dit met de kern in nieuwe aangepaste vorm weer naar buiten.

De relatieve waarheid van het bestaan is dat het een uitgestrektheid is van lijdende wezens, een conditie die de motivatie is voor het Mahayana om te komen tot het universeel bewuste ontwaken voor elk wezen. De relatieve waarheid van het lijden mag nooit worden verzwolgen door de absolute waarheid dat de werkelijkheid

---

⁴ Zie voor de beschrijvingen van deze drie dhātu het diagram in de Bron van het Occultisme blz. 359

inherent is aan een uitgestrektheid, een oneindige, lege ruimte, intrinsiek vreedzaam en zaligheid. Relatieve waarheid en absolute waarheid moeten in subtiele of zelfs in perfecte eenheid blijven.

De Diamant Sutra, Mu Soeng. Sectie 32. blz. 84.

*****

"Nogmaals, Subhuti, als een zoon of dochter van goede familie de zeven kostbare schatten in alle drieduizend chiliocosms⁵ zou verzamelen om deze weg te geven als een geschenk aan de Tathāgata, de arhats, en de volledig verlichte mensen, of als iemand maar een strofe uit deze Vajrachedika Prajna pāramitā zou nemen, in gedachten houden, onderwijzen, bestuderen en reciteren, en het tot in detail toe zou lichten aan anderen, dan zou zijn of haar verdiensten onmetelijke en onberekenbaar meer zijn dan die van de eerder genoemde. En in welke geest zou hij of zij het aan anderen beschrijven en toelichten? Zonder gebonden te zijn in de verschijningen van de dingen op zich, maar de ware aard begrijpen van de dingen zoals ze zijn. Waarom? Want:

Alles in de vluchtige wereld zou je moeten bezien
als: Een ster bij de dagenraad, een bubbel in de
stroom, Een bliksemflits in een zomer wolk,
Een flikkerend lamp, een fantoom, en een droom.

Toen de Boeddha gereed was met spreken, de eerbiedwaardige Subhuti, de monniken en nonnen, de vrome leken mannen en vrouwen, de Bodhisattva's, en de hele wereld met zijn goden, ashuras en Gandharva vervuld van vreugde door de lering, en diep in het hart opgenomen, gingen zij hun eigen weg.

Hoewel dit vers niet zo bekend is als de Hart Sutra mantra (Gate gate paragate parasam gate bodhi Svaha – O wijsheid! Gegaan, gegaan, gegaan naar de andere oever, aangekomen op de andere oever, heil!), omvat deze sutra het noodzakelijke wat ze probeert over te brengen: de wereld van de verschijnselen is vluchtig, vergankelijk, van voorbijgaande aard, en het ontbreken van zelf- essentie.

De ontroering van de opgeroepen beelden in dit vers loopt parallel met de kwetsbaarheid en de vergankelijkheid van ons eigen menselijk bestaan: een ster in de vroege dagenraad gezien om alleen te zien verdwijnen; een luchtbel in een waterstroom, een bliksemflits voor een moment gevormd en direct weer in oogwenk verdwenen, een zomerwolk schijnbaar substantieel maar steeds veranderend van vorm, een flikkerende lamp gedoemd tot rusteloosheid, niet in staat om genoeg te stabiliseren om een zinvolle identiteit hebben, een fantoom van een dergelijke chaotische innerlijkheid dat kan men niet zeker kan zijn van zijn vorm, een droom van een dergelijke dubieuze bestaan dat men niet kan onderscheiden wat echt is en wat niet.

De Diamant Sutra, Mu Soeng. Sectie 32. blz. 135 - 136.

*****

---

⁵ Chiliocosms. Grieks: duizend kosmosen. Buddhist Glossary: ontelbaar kosmosen. Mahatma Brieven blz. 217: gelijk aan de Sahalokadhatu met zijn vele gebieden waarvan er slechts drie aan de buitenwereld bekend kunnen worden gemaakt: de Kama, Rūpa, Arūpa-loka.

Er is gezegd dat de wijsheid van een Bodhisattva superieur is aan die van de Arhats, want in zijn mededogen neemt hij de eigenschappen van alle wezens op, zodat zij in staat zijn om het Nirvana te ervaren.

The Large Sutra on Perfect Wisdom blz 3.

*****

De Boeddha zei tegen Subhuti: 'Alle bodhisattva-mahasattva's, die de beoefening van meditatie uitvoeren, zouden alleen maar één gedachte moeten koesteren: 'Wanneer ik als mens de Perfecte wijsheid bereik, zal ik alle levende wezens bevrijden in elke loka van het Universum, ongeacht of ze ei-geboren zijn, moederschoot geboren, vocht geboren, of op wonderbaarlijk wijze geboren'

Zij met een vorm, of zonder vorm, die met perceptie, die zonder perceptie, en die met respectievelijk en zonder perceptie. Zo lang het enige vorm van zijn kan worden opgevat. Ik moet ze steunen om hen in de eeuwige vrede toelaten. Ik moet toegang verschaffen tot de eeuwige vrede van Nirvanische, in de ruimte van nirvanā waar niets achterblijft en zo de totale finale ontwaking bereikt.

En hoewel er onmetelijke, ontelbare en onbepaalde wezens bevrijd zijn, is er in werkelijkheid geen enkel wezen bevrijd. Waarom? Omdat geen Bodhisattva het die een werkelijke Bodhisattva is, begrijpt dat er geen concepten bestaan als een zelf, een persoon, een wezen of een levende ziel.

Zo zijn er geen wezenlijke wezens die bevrijd moeten worden en er geen zelf is, wat eigenlijk een hindernis vormt om Perfecte wijsheid te bereiken

De Diamant Sutra, Mu Soeng. Sectie 3. blz. 80.

*****

Het grote Mededogen.

En wat, Subutti is een groot mededogen ?

Het onovertroffen, vastbesloten besluit om de goede resolute intenties te bevorderen, voor het welzijn en het welzijn van alle wezens ten allen tijden te bevorderen

The Large Sutra on Perfect Wisdom blz 656.

*****

De Hart sutra uit de Mahāmudrā.

Mahāmudrā: de kwintessens van de geest en meditatie, vertegenwoordigt de geavanceerde leer en praktijk zoals bestudeerd, begrepen en gerealiseerd door de Kagyüpa orde van het Tibetaanse Boeddhisme.

De Hart Sutra, de essentie van Prajñāpāramitā, is een opsomming van het non-dualisme.

Vorm is onafscheidelijk van leegte;
Leegte is onafscheidelijk van vorm;

Geluid is onafscheidelijk van leegte;
Leegte is onafscheidelijk van geluid;

Smaak is onafscheidelijk van leegte;
Leegte is onafscheidelijk van smaak;

Geur is onafscheidelijk van leegte;
Leegte is onafscheidelijk van geur;

Tastzin is onafscheidelijk van leegte;
Leegte is onafscheidelijk van tastzin;

Bewustzijn is onafscheidelijk van leegte;
Leegte is onafscheidelijk van bewustzijn

Mahāmudrā The Quintessence of Mind and Meditation.
Page XXXVI. Takpo Tashi Namgal

---

29. De noodlottige dualiteit.

Zo leert men de innerlijke en uiterlijke rijken van de natuur kennen door de enige betrouwbare toetssteen in het leven van de mens – het bewustzijn van het individu. Het innerlijke bewustzijn komt zonder belemmerende bijkomstigheden rechtstreeks in contact met het hart van het heelal; en de oprechte aspirant wordt zich dan bewust van de waarheid omdat hij zich vereenzelvigd met de innerlijke werkingen van het heelal.

Er bestaat geen andere methode om met de innerlijke werelden in aanraking te komen en deze te gaan begrijpen dan door het eigen bewustzijn in substantie daarmee één te maken; een van de eerste lessen die de aspirant wordt geleerd is dat de enige manier om een wezen of ding werkelijk te begrijpen is, dat wezen of ding althans tijdelijk te worden.

In deze eenvoudige bewering zit veel meer dan oppervlakkig lijkt, want alle rituelen en functies van de werkelijke inwijding zijn daarop gebaseerd. Het is niet mogelijk dat iemand liefde begrijpt of sympathie voelt als zijn eigen wezen niet tijdelijk liefde of sympathie per se wordt.

Enkel afstandelijk zulke functies van de menselijke constitutie bestuderen, creëert onmiddellijk **de noodlottige dualiteit van waarnemer en het waar genomen, van subject en object, en werpt zo een hinderpaal op door deze te onderscheiden.**

Alleen door lief te hebben kan men liefde begrijpen. Alleen door te sympathiseren begrijpt en doorgrondt men sympathie; anders wordt er slechts gepraat en gespeculeerd over wat liefde en sympathie op zichzelf zijn.
De Esoterische Traditie blz. 57.

*****

De oorsprong van dualiteit ligt in ons denken.

Parabrahm (de ene Werkelijkheid, het Absolute) is het gebied van het absolute bewustzijn, dat is die essentie die geen enkel verband heeft met het voorwaardelijke bestaan en waarvan het bewuste bestaan een voorwaardelijk symbool is.

Maar zodra wij in gedachten afstappen van deze (voor ons) absolute ontkenning, treedt er Tweevoudigheid (dualiteit) op in de tegenstelling van geest (of bewustzijn) en stof, subject en object. Geest (of bewustzijn) en stof **moeten echter niet** als onafhankelijke werkelijkheden worden beschouwd, maar als de twee facetten of aspecten van het Absolute (Parabrahm), die de basis vormen van het voorwaardelijke Zijn, hetzij subjectief of objectief.

Als wij deze metafysische triade beschouwen als de wortel waaruit alle manifestatie voortkomt, speelt de 'grote adem' de rol van vóórkosmische verbeeldingskracht. Deze is de fons et origo van de kracht en van ieder individueel bewustzijn en verschaft de leidende intelligentie in het omvangrijke kosmische evolutieplan.

Anderzijds is vóórkosmische wortel-substantie (Mulaprakriti) dat aspect van het Absolute, dat aan al de objectieve gebieden van de Natuur ten grondslag ligt. Evenals vóórkosmische verbeeldingskracht de wortel is van ieder individueel bewustzijn, is vóórkosmische substantie de grondslag van de materie in de verschillende graden van haar differentiatie.

Het zal dus duidelijk zijn dat de tegenstelling tussen deze twee aspecten van het Absolute essentieel is voor het bestaan van het 'gemanifesteerde Heelal'. Zonder kosmische substantie zou de kosmische verbeeldingskracht zich niet kunnen manifesteren als individueel bewustzijn, omdat bewustzijn alleen door middel van een materieel voertuig tevoorschijn komt als 'ik ben ik'. Er is immers een stoffelijke grondslag nodig om een straal van het universele denkvermogen in een bepaald stadium van ingewikkeldheid ergens op te richten. Evenzo zou kosmische substantie zonder kosmische verbeeldingskracht een lege abstractie blijven en er zou geen bewustzijn uit voortkomen.

Het 'gemanifesteerde Heelal' is dus doordrongen van dualiteit en deze is als het ware de essentie van zijn EX-istentie als 'manifestatie'. Maar evenals de tegenovergestelde polen van subject en object, geest en stof, alleen maar aspecten zijn van de Ene Eenheid waarin ze tot synthese zijn gebracht, zo is er ook in het gemanifesteerde Heelal 'dat' wat geest aan stof, en subject aan object verbindt.

Geheime Leer 1: 44-45

*****

Het Tweevoudige aspect van Manas

Vraagsteller: Manas of de denker is het reïncarnerende wezen. Zijn aard wordt tweevoudig zodra het zich aan een lichaam hecht. Mijn vraag is: Wat wordt er bedoeld met het gehecht worden aan een lichaam en wat wordt er bedoeld met 'zodra'?

Dit is een interessante vraag, omdat de leer over manas als een functie of orgaan van het denken of het bewustzijn een heel diepgaande en geheimzinnige leer is. Door sommige theosofische leraren is gezegd dat manas als het ware het denkvermogen is. Maar volgens de technische theosofie is het strikt genomen onjuist er zo over te spreken. Manas is zowel een denkorgaan als het vermogen om de gedachten van het

kosmische bewustzijn te denken, die via dit mānasische orgaan tot ons komen. Uit deze korte beschrijving moet duidelijk zijn dat een orgaan onontwikkeld, gedeeltelijk ontwikkeld en volledig ontwikkeld kan zijn; en in de mensheid van deze tijd is het ongeveer halverwege ontwikkeld tot wat we betrekkelijke volmaaktheid kunnen noemen.

De vraag die hier wordt gesteld doelt op de tijd, zo begrijp ik, toen manas in het mensenras actief werd. **Zijn aard wordt tweevoudig zodra het zich aan een lichaam hecht.** Het begint te functioneren in een bepaalde periode in de geschiedenis van de mensenrassen. Te zeggen dat het aan het lichaam wordt gehecht is slechts een gemakkelijke, aanschouwelijke manier van spreken. Strikt genomen is het mānasische vermogen evenmin als de geest aan een lichaam gehecht; maar het eerstgenoemde werkt door het lichaam via een ondergeschikt orgaan dat we het brein noemen. Men kan niet zeggen dat het bewustzijn met gevoelige vingers rechtstreeks de substantie van de hersenen bespeelt, want het bewustzijn is een van de fijnste energieën en daarmee vergeleken is de substantie van de hersenen buitengewoon grof.

Maar tussen het bewustzijn, het mānasische bewustzijn, en de fysieke substantie van de hersenen zijn er trappen of graden van steeds minder etherische substantie, die als het ware een kleine hiërarchie of ladder van uiteenlopende etherische substanties vormen; en het is via deze ladder, via deze verschillende gebieden of graden van substantie, vanaf het zuivere manas-beginsel tot aan het stoffelijke brein, dat de mānasische straal werkt. Is dit antwoord tot dusver bevredigend?

Vraagsteller – Brein slaat dus op het lichaam?

Natuurlijk heeft het brein betrekking op het lichaam, want ik kan me niet voorstellen dat manas door middel van mijn teen functioneert; maar het mānasische beginsel doordringt het lichaam door middel van het brein. Zoals het brein het leidende mentale orgaan van het stoffelijk lichaam vormt, zo is het mānasische deel van de constitutie het leidende denkbeginsel van die constitutie. Het brein is een deel van het lichaam. Ik dacht dat uw vraag ook op tijd doelde. U benadrukte het woord 'tijd'.

Vraagsteller: De baby heeft hersenen voordat de mens tweevoudig wordt-

Ik geloof dat ik nu begrijp wat u bedoelt. Alle dingen zijn tweevoudig. Zelfs elektriciteit is tweevoudig in haar werking. De wetenschapper spreekt van de positieve pool en de negatieve pool. Er is een positieve kant van bewustzijn en een tegenovergestelde kant van bewustzijn. Elektriciteit herhaalt slechts in de elektrische sferen van werkzaamheid wat overal gebeurt. Het denken is bipolair; **daarom is de mānasische werking bipolair**, maar ze wordt pas **bipolair als ze dit gebied van bipolaire werking bereikt**; en dat gebeurde in wat we het derde wortelras van de huidige vierde ronde van deze bol D noemen. Begrijpt u? Als u het niet begrijpt en u niet geheel overtuigd bent door dit antwoord, vraag dan opnieuw.

Vraagsteller – Wanneer wordt manas tweevoudig bij zijn intrede in het brein?

Zodra het zich als denken begint te manifesteren. We weten allen dat een klein kind niet denkt als een volwassen mens. Geen enkel klein kind kan de prachtige toneelstukken van Shakespeare schrijven. Dat komt na verloop van tijd. Maar zodra het mentale vermogen begint te functioneren via de hersenen van het kind, **wordt het**

tweevoudig omdat dualiteit tot dit gebied behoort. Er is het hogere en het lagere. Zodra het kind begint te denken, begint het op te merken wat goed en wat verkeerd is, wat hoog en wat laag is, wat geheim of verborgen en wat openlijk of duidelijk is. **Manas functioneert dualistisch zodra het kind begint te denken** en dat komt omdat in onze tijdsperiodes in deze vierde ronde op deze bol D manas dualistisch, op dualistische wijze, functioneert.

Vraagsteller – Op welk moment houdt manas op dualistisch te zijn na van het lichaam te zijn gescheiden?

Wel, dat is een andere vraag. We houden op dualistisch te zijn in ons handelen, ons denken, we houden op verscheurd te worden door de hartstochten van ons zwakke en weifelende menselijke karakter, **wanneer we zijn uitgestegen boven verdeeldheid en dualiteit** en de goddelijke vlam in ons hebben bereikt. Dit zal volledig plaatsvinden aan het einde van de vijfde ronde en zal zijn vervolmaakt aan het einde van de zevende ronde op deze aarde die, zoals u natuurlijk weet, tot een van de planeetketens behoort.

Is het antwoord bevredigend of is het nog duister?

Vraagsteller – Wordt het brein na een poos een belemmering voor een mens in plaats van een hulpmiddel?

Niet alleen na een poos, maar zelfs nu. Er is, weet u, een manier om meer in het denken dan in gedachten te leven. Het brein houdt zich bezig met zijn gedachten. Maar er is een orgaan van het brein, dat we niet het brein kunnen noemen al is het er een deel van, dat een centrum is waardoorheen het denken stroomt en niet zozeer de gedachten die ons allen kwelen en verwarren. Wanneer we ons kunnen verheffen uit het gebied van deze beperkende kleine persoonlijke verwarrende gedachten tot de gebieden van zuiver denken, en bewust in het mānasische beginsel leven, uit vrije wil, dan zijn we uitgestegen boven alleen maar gedachten *en wordt het brein non actief en toch denken we.*

Sta hier een ogenblik bij stil. We moeten allen ogenblikken hebben meegemaakt dat we de invloed ondergaan van een groots denkbeeld of ideaal, of van de heilige macht van een onpersoonlijke liefde, en beseffen dat we in een gebied of in een sfeer leven die geheel buiten het brein ligt; en zodra we weer in de sfeer van het brein afdalen, of het brein toestaan onze gevoelens of emoties te beheersen, staat dit gelijk met een val. Dit illustreert de dualistische werking van het mānasische vermogen, het hogere en het lagere manas gebied.

Aspecten van de Occulte Filosofie, blz. 529 - 532

*****

Literatuur vermelding

- Aspecten van de Occulte Filosofie. ©1999 Theosophical University Press Agency – Den Haag
- De Bron van het Occultisme ©2010 Theosophical University Press Agency – Den Haag
- The Diamond Sutra, © 2000 Mu Soeng. Wisdom Publications Somerville MA 02144 U.S.A ISBN 0-86171-160-2.
- Duizend Lichten Aansteken ©2002 Theosophical University Press Agency – Den Haag

Theosofisch Genootschap (Pasadena)

Studiegroepen. | Skype studiegroepen. | Correspondentie cursussen.

Opgedragen door "H. P. B." Aan al haar Leerlingen opdat zij mogen leren en op hun beurt onderrichten.

- Encyclopedic Theosophical Glossary. Theosophical University Press Online Edition.
A publishing arm of The Theosophical Society International Headquarters – Pasadena, California. U.S.A.
- De Esoterische Traditie ©2001 Theosophical University Press Agency – Den Haag
- De Geheime Leer ©1988 Theosophical University Press Agency – Den Haag
- Lamrim Chemo (The Great Treatise on the Stage of the Path) ©Tibetan Buddhist Learning Center.
Snow Lion Publications Ithaca NY 6483 U.S.A.
- The Lankāvatāra Sutra. Motilal Banarsidass. Delhi 110 007. India.
- The Large Sutra on Perfect Wisdom. Centre for South and Southeast Asia studies, University of
California, Berkeley.
- Mahāmudrā The Quintessence of Mind and Meditation. Motilal Banarsidass. Delhi 110 007. India.
- De Stem van de Stilte ©2000 Theosophical University Press Agency – Den Haag
- The Sutra of Hui-Neng Grand Master of Zen © Thomas Cleary. Shambhala Publications Inc. Boston MA.
U.S.A.
- Wind van de Geest ©2011 Theosophical University Press Agency – Den Haag

*****

Revisie D: 18 oktober 2017.